

Le'ec Ada' a T'an a Tz'iiba'an Ti'ijoo' a Hebreo u C'aba' u T'an, Le'ecoo' aj Israele.

Aalbi to'on u t'an a Dios u men u Mejen.

1 ¹Yaab sut uchi u t'an a Dios ti'ijoo' ti uchben mamaa'. Yaab paay biqui ti uchi u t'an. Aalbi u t'an u menoo' a walacoo' u yadic u t'an a Dios uchi.^a ²C'u' betic aleebe, u yadaj u t'an ti'i u Mejen ca' u yadii' to'on. Yeeta'an u Mejen, mentücü, ti'i bel u ca'a ti p'aatül tulacal a ba'al a yana. Le'ec ilic tz'abi u bete' a yoc'olcab a ca'an y tulacal.^b ³Etel ilic u Mejen chica'an u patalil a Dioso. Jabix ilic a Dioso, baalo' ilic u Mejen. Tulacal a c'u' a yan yoc'olcab y ti ca'an, laj cününa'an etel u muc' u t'an a Cristojo. Le'ec ti jobi u bo'tic ti sip'ili, naq'ui ti ca'an. Tinlaji a Cristo tu tzeel a Dios tu yaj toj tu yaj seeb c'ü' u men u yanil.^c

Mas nooch u yanil u Mejen tuwich u yaj xa'num a Dios ti ca'an.

⁴Pues te'i. Culaji ti mas nooch u yanil a Cristo tuwichoo' u yaj xa'num a Dios ti ca'an u men u wich a yanil u c'ümaja, mas yaab tuwichoo' a ti'i u yaj xa'numu.^d ⁵Chica'an ti mas nooch u yanil etel c'u' u yadaj a Dioso. —Incheche, in Mejenech. Aleebe in ye'aj abe' ti'ijoo' a cristianojo,— cu t'an ti'i u Mejen. Ma'ax jun sut u yadaj a jabix abe' ti'ijoo' u yaj xa'num ti ca'ana. Chica'an ilic u yanil etel a t'an ada'a: —Le'ec a wataca, inen u tat. Abe'e, in Mejen,— cu t'an a Dioso.^e ⁶Ulaac' a t'an tucaye' u yadaj a Dios yoc'ol u Mejen a jun tuul ilic tu bajili. —Tulacal boon in waj xa'num ti ca'ana, yanoo' u tz'ocsic u yanil in Mejen,— cu t'an a Dios ti udi u Mejen yoc'olcab.^f ⁷Baala' u yadaj yoc'ol u yaj xa'num ti ca'an: —In betajoo' in waj xa'num jabix a iq'ui. In betajoo' in waj meyaj jabix u yac' a c'aac'a,—

a 1.1 Nm 12:6 b 1.2 Ga 4:4; Jn 1:17; Sal 2:8 c 1.3 Sal 110:1 d 1.4 Fil 2:9 e 1.5 Sal 2:7; 2 S 7:14 f 1.6 Ro 8:29; Sal 97:7

cu t'an a Dioso.^g ⁸C'u' betiqui, baala' u yadaj yoc'ol u Mejen: —Dios,— cu t'an ti'i u Mejen. —Yan a yanil jabix a reye, pero ma' yan q'uin u jobol. Jumpul yan. Jadi' toj ti walac a tücaa'tic boon a que'en ta c'ü'ü,— cu t'an a Dioso.^h ⁹—Top qui' ta wich u betabül a tojo. Ma' qui' ta wich u betabül a c'asa, mentücü, in yeetajech. Inen a Dios teche. Inen in tz'aj ti mas qui' a wool tuwichoo' a wet'oc,— cu t'an a Dioso.ⁱ ¹⁰Baala' ilic ti tz'iiba'an ichil u ju'um a Dios yoc'ol a Cristojo: —Noochil, a betaj a yoc'olcab tu cajeeb. A betaj a ca'an etel a c'ü'.^j ¹¹Tulacal abe'e, bel u ca'a ti jobol. C'u' betic incheche, ma' ta jobol. Jabix ilic ti walac u jobol a noc'o, baalo' ilic tulacal abe'e. ¹²Jabix ilic ti bel u ca'a pulbul a li' noc'o, baalo' ilic tulacal abe'e. Bel u ca'a jelbel jabix a li' noc'o. C'u' betic incheche, le'ec ti le'equench. Ma' yan q'uin a jobol,— cu t'an a t'an a tz'iiba'ana. ¹³—Tinlen tin waj toj tin waj seeb c'ü' asto ti ca' in tz'a'oo' a tz'iic tech yalam a woc,— cu t'an a Dios ti'i u Mejen. C'u' betiqui, ma'ax jun sut u yadaj a t'an a jabix abe' ti'ijoo' u yaj xa'num ti ca'an.^k ¹⁴Le'ecoo' u yaj xa'num a Dioso, le'ecoo' u yaj meyaj. Tücaa'boo' u yaante le'ec boon tuulo'on a yeeta'ano'on ti'i ca' sa'albüco'on.

Ma' a joc'sic a bajil tu c'ü' a Dioso.

2 ¹Pues te'i. Mas nooch u yanil a Cristo tuwichoo' u yaj xa'num a Dios ti ca'ana, mentücü, yan ti mas tz'eec ti wool ti cünü' u t'an a Cristo ti wu'yaj ti'i ma' ti p'ütic abe'e.^l ²Le'ec u pectzil a Dios a aalbi u menoo' u yaj xa'num ti ca'ana, yan u muc'. Tulacal a boon a mac a ma' u tz'ocsajoo' u t'an ala'oo'o, tz'aboo' ichil u sip'il ti toj. ³Uxtun a Cristojo, mas nooch u yanil tuwichoo', mentücü, mas jede'ec u tz'abül ti sip'il wa ca' ti bete' jabix ma'ax c'u' aj beel a noxi' meyaj u betaj to'on ti'i ca' sa'albüco'on. Payanbej a Noochtzili, u yadaj to'on biqui ca' sa'albüco'on. Pachili, le'ec boon tuul u yubajoo' u t'an, cajoo' u mas t'it'i u pectzil.^m ⁴Le'ec a Dioso, u sa'tesajoo' u yool a cristiano etel boon a milagro u betaj. Etel ilic u Püsüc'al u tz'aj a jujumpaay u wich u patalil ti'i a jujun tuulo'on jabix ilic u c'ati a Dioso. U betaj tulacal abe'e, ti'i ca' chiclac ti jaj u t'an a Cristo yoc'ol biqui ca' sa'albüco'on.ⁿ

Chucul cristiano ilic a Jesucristojo.

⁵Pues te'i. Le'ec a tumul yoc'olcab a bel to u ca'a betabül a tan ti tzicbaltiqui, ma' tz'abi tu c'ü'oo' u yaj xa'num a Dios ti ca'ani. ⁶Baala' u yadaj a jun tuul ti'i a Dios yoc'ol abe'e: —¿C'u' u wich a winic ca' a tucleje? ¿Wa xan c'u' ca'a ca' a cününte a yanaji yoc'olcaba? ⁷A tz'aj ala'i ti chema' quet u patalil etel a

g 1.7 Sal 104:4 h 1.8 Sal 45:6,7 i 1.9 Is 61:1 j 1.10 Sal 102:25 k 1.13 Sal 110:1; Mt 22:44; Mr 12:36; Lc 20:42; Hch 2:34,36 Hch 7:55 l 2.1 Hab 1:6; Hab 2:16 m 2.3 Is 45:17; Lc 1:69 n 2.4 1 Co 12:4,11 Ef 4:8,11 o 2.6 Job 7:17,18 Job 15:14; Sal 8:4

waj xa'num ti ca'an. A tz'aj u yanil y u patalil. A tz'aj ti'i ca' u bete' a meyaj. ⁸A tz'aj ca' u laj tücaa'te tulacal,— cu t'an a jun tuul abe' ti'i a Dioso. Le'ec a Dioso, le'ec ca' u tz'aj ca' u laj tücaa'te tulacala, ma'ax c'u' a wa ma' u tz'aj tu c'ü'ü. C'u' betic aleebe, ma'ax to u c'ubu' tulacal tu c'ü'. ⁹Tucle biqui u c'ümaj a Jesusu. Ala'aji, betabi ilic ti chema' quet u patalil etel u yaj xa'num a Dios ti ca'ana. Pachili, tz'abi ti yaab u yanil u patalil u men Dios u men a yaj u c'ümaj le'ec ti quimsabi. Le'ec a Dioso, u ch'a'aj ti wotzilil, mentücü, quimi a Cristo tiqui woc'lal. ¹⁰Tulacal a c'u' a yana, betabi ti'i ca' culac cuchi ti'i a Dioso. Le'ec ilic tan u cününtic tulacal. Le'ec ilic ala'aji, bel u cu bensoo' tulacal u mejen tu cuenta. Le'ec u yaj ch'a'bej ti sa'ala, le'ec a Cristojo. Toj tu wich a Dios ca' u c'ümaj a yaj in wadaj to ti'i ca' ocoo tu yaj sa'alil tu jajil.^p ¹¹Le'ec a Cristo aj sa'tesaj sip'ili, eteloo' a mac a tanoo' u sa'tesabül u sip'ili, jun tuul ilicoo' u Tat. U men jun tuul ilicoo' u Tata, ma' sudac a Cristo ca' u yadü' ti itz'inoo' tu bajil.^q ¹²Baala' ti tz'iiba'an yoc'ol c'u' u yadaj a Cristo ti'i a Tattzili: —Bel in quin wadü' biqui yanilech ti'ijoo' in witz'in. Bel in quin c'üyü' a qui'il tu yaamoo' ala'oo',— cu t'an a t'an a tz'iiba'ana.^r ¹³Baala' ilic a tz'iiba'an yoc'ol a Cristojo: —Bel in quin tz'aa' in wool tu pach a Dioso,— cu t'an a t'an a tz'iiba'an te'iji. Ulaac' tucaye' a tz'iiba'an yoc'ol ala'aji: —Wa'ye' ilic que'enen, in wet'ocoo' u mejen a Dioso. C'ubboo' ala'oo' tin c'ü' u men a Dioso,— cu t'an a t'an abe' a tz'iiba'ana.^s ¹⁴Ino'ono, u mejeno'on a Dioso, pero cristianojo'on ilic xan, mentücü, su'ti ti cristianojil ilic a Cristojo. Baalo' ti quimi yoc'ol ca' u jobes mac a walac u tz'eec a quimili, le'ec a quisini. ¹⁵Le'ec mac a saac ti'i a quimili, que'en jabix tu c'ü' a saaquil abe'e, le'ec boon q'uin cuxa'an wa'ye' yoc'olcab. Su'ti ilic ti cristianojil a Cristo ti'i ca' u joc'so'on ichil a saaquil abe'e.^t ¹⁶Udi wa'ye' a Cristojo, pero ma' ti'i u sa'alticaloo' u yaj xa'num a Dios ti ca'ani. Udi ti'i u sa'alticaloo' u mamoo' aj Abrahamama. U mamoo'on ilic aj Abraham ino'ono, u men quet a walac ti tz'ocsic. ¹⁷Ti'i ca' u sa'alto'on ti baalo', yanaji u su'tul ti cristianojil tu jajil. Ti baalo' oqui ti u noochil u yaj mansaj t'an a cristiano ti'i a Dioso. U yeeltaj tu jajil biqui a cristianojili, mentücü, jede'ec u paatal u ch'a'ic ti wotzilili. Jede'ec ilic u paatal u betic u meyaj ti chucul le'ec ti tan u betic u meyaj a Dioso. Su'ti ti cristianojil ti'i ca' u sa'tes ti sip'il. ¹⁸Le'ec ilic ala'aji, u c'ümaj a yaja. Yaaltabi emsabül u yool ti'i cuchi ca' u bete' a c'as wa'ye' yoc'olcab, mentücü, jede'ec u paatal u yaantico'on boonoo'on a tan u yaaltabül emsabül ti woolo.

Mas c'abeet a Jesus tuwich aj Moisesese.

3 ¹Pues te'i. Hermanoje'ex, ti'lje'ex Dios. Quet yeeta'ano'on u men a Dios ti ca'ana. Etel boon in tz'iibtaj to yoc'ol a Jesusu, tucle'ex ala'aji. Tücaa'bi u men a Dioso. Le'ec a Jesusu, le'ec u noochil u yaj mansaj t'an a

p 2.10 Pr 16:4; Is 43:21; Lc 24:46; Mt 3:14; He 6:20; He 12:2 q 2.11 Mt 28:10; Jn 20:17; Ro 8:29 r 2.12 Sal 22:22 s 2.13 Sal 18:2; Is 12:2; Is 8:18; Jn 10:29 t 2.15 Sal 33:19; Lc 1:74; Ro 8:7

cristiano ti'i a Dios ti'i boon tuulo'on a que'en ti wool tu pacha.^u ²Le'ec a Jesusu, u laj betaj ti chucul u meyaj a Dios a tz'abi ti'i ca' u bete'e. Baalo' ilic aj quimen Moisesse, chucul a meyaj u betaj ti'ijoo' boon tuul a que'en tu cuenta a Dioso. Ala'oo'o, bete cuenta u yotoch a Dioso.^v ³C'u' betic a Jesusu, mas c'abeet tuwich aj Moises jabix ilic ti mas c'abeet mac u betaj a naj abe'e. A naja, ma' top c'abeeti.^w ⁴Tulacal a naja, yan ilic mac u betaj. C'u' betic a Dioso, u betaj tulacal a c'u' a yana.^x ⁵Le'ec aj Moisesse, top que'en u yool tu pach u meyaj a Dios tu yaamoo' a que'en tu c'ü' a Dioso. U mansaj u t'an a Dios ti'ijoo' boon a que'eno' tu c'ü'. Ala'aji, u p'is biqui'il a udi pachili.^y ⁶C'u' betic a Cristojo, u Mejen Dios. Ma' chen que'en tu c'ü' a Dios jabix aj meyaj jabix aj Moisesse. A Cristojo, u betaj ilic u meyaj a Dios ti chucul. Ino'ono, que'eno'on tu c'ü' a Dios wa ma' ti p'ütic ala'aji. Qui'ac ilic ti wool ti que'en ti wool tu pach a Dioso.^z ⁷Baalo' u betaj to'on a Cristojo, mentücü, yan ti tz'eec tiqui wool a t'an ada' u yadaj u Püsüc'al a Dioso: —Aleebe, le'ec ti tane'ex a wu'yic u t'an a Dioso,^a ⁸ma' a p'ütique'ex a wu'yic jabix u betajoo' aj Israel uchiji. Ti a q'uin abe'e, que'eno' to ichil a lu'um a p'atala. Tan ti tanoo' u betic a yan ma' yan ti'i ca' u yiloo' wa ca' tz'abücoo' ichil u sip'il u men a Dioso.^b ⁹“Le'ecoo' a uchben maaaa'a, u p'ujsajenoo' taniloo' u yaalticoo' ca' u yiloo' wa patalen te'i,” cu t'an a Dioso. “Cuarenta jaab tanoo' u p'ujsiquen ti baalo' ca'ax boon a milagro u yilajoo' in betiqui, ¹⁰mentücü, tz'iicajeen ti'ijoo',” cu t'an a Dioso. “Chen u c'atoo' u bete' a jabix u c'atoo'o. Ma' u c'atoo' u bete' a c'u' a tan in wadiqui, queen tin bajil,” cu t'an a Dioso. ¹¹“Tz'iicajeen, mentücü, in tz'aj in t'an yoc'oloo' ti'i ma' tu yocoloo' tin cuenta tuba yan a jedele,” cu t'an a Dioso,— cu t'an u Püsüc'al a Dioso. ¹²Hermanoje'ex, cününte'ex a bajil ti'i ma' u yantal te'ex a c'ac'as tuculu, le'ec ti ca' a p'üte'ex a tz'ocse'ex a Dios a cuxa'ana. ¹³Sansamal ca' a tze'ecte'ex a bajil le'ec ti yan to u q'uinili. Le'ec ti ca' a cüxte'ex a sip'ili, le'ec ilic a sip'il abe'e, bel u cu tz'aa' te'ex ti ma' a wu'yique'ex u t'an a Dioso. Etel ti sip'ili, walac ti cho'ic ti bajil. ¹⁴Jumbelo'on etel a Cristo wa cuchi que'en ti wool tu pach ala'aji, jabix ilic tu cajeebe, y baalo' ilic tac tu jobeebe. ¹⁵Baala' ti tz'iiba'an to'on yoc'ol abe' ichil u ju'um a Dioso. —Aleebe, le'ec ti tane'ex a wu'yic u t'an a Dioso, ma' a p'ütique'ex a wu'yic jabix ca' u p'ütajoo' aj Israel biq'uin ado'o,— cu t'an a t'an a tz'iiba'ana. ¹⁶Cününte'ex a bajil. Ma' a p'ütique'ex u t'an a Dioso. Le'ec a aalboo' ti'i u t'an a Dioso, y u p'ütajoo' u yubic u t'ana, le'ecoo' abe'e, le'ecoo' aj Israel a joc'saboo' tu cuenta Egipto u men aj Moisesse.^c ¹⁷Le'ec boon tuul u yaaltajoo' ca' u yiloo' wa patal a Dioso, le'ec boonoo' aj Israel u cüxtajoo' u sip'ili. Quimoo' ichil a lu'um a

u 3.1 Mt 15:24; 1 Ti 3:15 v 3.2 1 S 12:6; Nm 12:7 w 3.3 Zac 6:12; Mt 16:18 x 3.4 Ef 2:10 y 3.5 Dt 18:15,18,19 z 3.6 Ef 4:12; Mt 10:22 a 3.7 2 S 23:2; Mt 22:43; Mr 12:36; Hch 1:16; Hch 28:25 b 3.8 Sal 81:11; Sal 95:7; Is 55:3; Mt 17:5; Jn 5:25 c 3.16 Nm 14:2,4,11,24,30 Dt 1:34,36,38

p'atala. Cuarenta jaab tanoo' u p'ujsic a Dios te'iji.^d ¹⁸Le'ec a Dioso, u tz'aj u t'an ti'ijoo' boon tuul a ma' ta'achoo' u tz'ocsic u t'an. —Ma' tu yocoloo' tin cuenta tuba yan a jedele,— cu t'an a Dioso. ¹⁹Etel a t'an abe'e, chica'an ti ma' paatajoo' u yocol tu cuenta Dios u men ma' ta'achoo' u tz'ocsic u t'an.

4 ¹Le'ec a Dioso, u p'ütaj ti tz'iiba'an ti yan ilic u cuuchil ti jedeebal etel, mentücü, yan ti saactic ti cüxtic ti sip'il. Uchac u yantal a mac ta yaame'ex a ma' tu yocol te'i. ²Aalbi to'on u quich'panil u pectzil a Dios jabix ilic ti aalboo' ti'i aj Israel abe'e. C'u' betiqui, ma'ax c'u' aj beel ti'ijoo' u men ma' u tz'ocsajoo'. ³Jadi' boono'on a tan ti tz'ocsic u pectzil abe'e, jadi' a jede'ec u paatal ti wocol ichil u cuuchil a jedeebal abe'e. Chica'an ti baalo' etel a t'an ada' u yadaja: —Tz'iicajeen, mentücü, in tz'aj in t'an yoc'oloo'. Ma' tu yocoloo' tin cuenta tuba yan a jedeebala,— cu t'an a Dioso. U yadaj abe'e, ca'ax ac paataja'an u cuuchil a jedeebal ti yaax yanaji a yoc'olcaba.^e ⁴Yan tuba tz'iiba'an ichil u ju'um Dios ti baala' yoc'ol a siete q'uini: —Paataji u meyaj a Dioso. Jedi ichil a siete q'uini,— cu t'an a t'an a tz'iiba'ana.^f ⁵Tz'iiba'an ilic jabix ti ac in tz'iibtaj to yoc'ol u t'an a Dioso: —Ma' tu yocoloo' tin cuenta tuba yan a jedele,— cu t'an a Dioso. ⁶Uchiji, u yubajoo' u quich'panil u pectzil a Dioso, pero ma' ocoo' tu cuenta tuba yan a jedel u men ma' u tz'ocsajoo' abe'e. C'u' betiqui, yan to ilic u cuuchil a jedele, ti'i ulaac'a.^g ⁷Le'ec a Dioso, u tz'aj ulaac' u q'uinil. Uchijac tun tu pach ti ma' ocoo' ichil u cuuchil a jedele, ti tz'abi ti'i aj rey David ca' u yadüi' a t'an ada'a: —Aleebe, le'ec ti tane'ex a wu'yic u t'an a Dioso, ma' a p'ütique'ex a wu'yic u t'an,— cu t'an aj Davidi.^h ⁸Wa cuchi ocsaboo' aj Israel ichil u cuuchil a jedel u men aj Josueje, ma' cuchi ca' tzicbalbi ulaac' u q'uinil u yocoloo' ti baalo' u men a Dioso. ⁹Etel a t'an abe'e, chica'an ti yan u cuuchil a jedel ti'ijoo' boon tuul a ti'i a Dioso.ⁱ ¹⁰Le'ec mac a oqui tu cuenta Dios tuba yan a jedele, tan u jedel tuwich u meyaj jabix ilic ti uchi u jedel a Dios le'ec ti jobi u bete' a yoc'olcaba. ¹¹Baalo' ti yan, mentücü, yan ti tz'eec ti wool ti'i ca' ococo'on ichil u cuuchil a jedel abe'e. Ca' ti bete' ti baalo', ma' tu p'aatül a mac jabix ti p'aatoo' aj Israel uchi ti ma' uchoo' u tz'ocsaja. ¹²Yan ti tz'eec ti wool ti'i ca' ococo'on ti baalo' u men le'ec u t'an a Dioso, cuxa'an. Yan u muc'. Le'ec u t'ana, jabix mas q'ue'es tuwich a maasca' a yan u coj ich ca' xeel a top q'ue'es tu jajil. U men jabix top q'ue'ese, jede'ec u paatal u yocol ichil ti püsüc'al u yee' biqui yanil ti na'at jabix cuchi tan u tz'eec u yaam ti wool etel ti püsüc'al wa jabix cuchi tan u yocol tu yaam u tz'amen ti baquel. Walac u ye'ic biqui yanil ti tucul.^j ¹³Ma' yan ma'ax c'u' a jede'ec u muquic u bajil tu taan a Dioso. Tulacal laj chica'an ti'i. Yan ilic ti ca' tzolic ti bajil ti'i.

d 3.17 Nm 26:65 e 4.3 Sal 95:11; He 3:11 f 4.4 Gn 2:2; Ex 20:11 g 4.6 He 3:19
h 4.7 Sal 95:7 i 4.9 Is 11:10; Is 60:19 j 4.12 Is 49:2; Jer 23:29; Rev 1:16; Rev 2:16; 1 Co
14:24,25 Ef 5:13

Le'ec a Jesusu, ti waj mansaj t'an ti'i a Dioso.

¹⁴Pues tel'i. Yan to'on jun tuul u noochil aj mansaj t'an ti'i a Dioso. Ala'aji, top nooch u yanil. Naq'ui ti ca'an. Ala'aji, le'ec a Jesusu, le'ec u Mejen a Dioso. U men yan to'on ala'aji, ma' qui' ca' ti p'ütü' ti tz'ocsic a Dioso. ¹⁵Le'ec u noochil aj mansaj t'an to'on ti'i a Dioso, le'ec a Cristojo. U yeel biqui yanilo'on. Jede'ec u paatal u ch'a'ic ti wotzilil u men yaaltabi emsabül u yool jabix ilic ino'ono. C'u' betiqui, ma' emi u yool u bete' a c'as ca'ax yaaltabi etel tulacal biqui cuchi ca' emec u yool.^k ¹⁶U men nooch u yanil a Cristojo, le'ec ti tan ti c'aatic ti'i a Dios c'u' ti c'atiji, ma' yan ca' p'eel u yoolil ti tucul ti tan ti c'aatic ti'i. Jede'ec u ch'a'ic ti wotzilil a Dios ti'i ca' u sa'tes ti sip'il. Jede'ec ilic u tz'eec to'on a qui'ili, ti'i ca' u yaanto'on le'ec ti c'abeet to'ono.

5 ¹Tulacal a jujun tuul u noochil u yaj mansaj t'an a cristiano ti'i a Dioso, yeeta'an u men Dios tu yaamoo' a cristianojo. Tz'abi ti'i u manes u t'an a cristiano ti'i a Dioso. Tz'abi ilic ti'i ca' u tz'aa' a sij-ool ti'i a Dioso, le'ec u q'uiq'uel a baalche' ti'i u sa'tesabeeb a sip'ili.^l ²Cristianojoo' ilic aj mansaj t'an abe'e. Walac ilic u cüxtic u sip'il, mentücü, jede'ec ilic u ch'a'ic u yotzilil u yetcristianojili. Le'ecoo' u yetcristianojili, walacoo' u cüxtic u sip'il u men ma' u yeeloo'. ³Cristiano ilic u noochil aj mansaj t'an, mentücü, yan u tz'eec u sij-ool ti'i u sa'tesabeeb u sip'il ilic ala'aji. Yan ilic u tz'eec u sij-ooloo' ti'i u sa'tesabeeboo' u sip'iloo' u chucaan a cristianojo.^m ⁴Nooch u wichil u meyaj a jun tuul u noochil u yaj mansaj t'an a cristiano ti'i a Dioso. Le'ec a ca'ax macaca, ma' yan biqui u tz'eecoo' u yanil ti jabix abe'e. Jadi' a ye'bi u men Dios jabix ti ye'bi aj Aaron uchiji, jadi' a qui' u cuntal ti u yanil a meyaj abe'e.ⁿ ⁵Baalo' ilic a Cristojo. Ma' chen u yocsaj u bajil ti u noochil u yaj mansaj t'an a cristiano ti'i a Diosi. Tz'abi u meyaj u men a Dioso. —Incheche, in Mejenech. Aleebe in ye'aj abe' ti'ijoo' a cristianojo,— cu t'an a Dioso.^o ⁶Tz'iiba'an ilic ulaac' u t'an a Dios yoc'ol ca' u c'ümaj u meyaj a Cristojo. —Incheche, que'enech a manesoo' u t'an a cristiano ten jumpulu. Quet a meyaj ti mansaj t'an jabix aj Melquisedeque,— cu t'an a Dioso.^p ⁷Le'ec ti que'en to a Cristo wa'ye' yoc'olcab, uchi u t'an etel a Dios ti ca'ana. Uchi u t'an ti chich. Uchi u yoc'ol ti tan u t'an etel a Dioso. Le'ec a Dioso, patal u sa'alte ti'i ma' cuchi u quimil. Ca'ax u'yajbi u t'an a Cristo u men top que'en u yool etel a Dioso, ma' betabi ti'i jabix u c'ati.^q ⁸Ca'ax u Mejen Dios a Cristojo, etel a yaj u c'ümaja, u ye'aj ti aj tz'ocsaj t'an ala'aji.^r ⁹U laj c'ümaj a yaj a tz'abi ti'iji. Culaji ti patal u sa'alte jumpul tulacal a mac a ca' u tz'oques u

k 4.15 Is 53:3; Lc 22:28; Dn 9:24; 2 Co 5:21; 1 P 2:22 l 5.1 He 8:3,4 m 5.3 Lv 4:3
n 5.4 1 S 13:9; Ex 28:1 o 5.5 Jn 8:54; Hch 13:33; Sal 2:7 p 5.6 Sal 110:4 q 5.7 Jn
17:1; Sal 22:1; Mt 26:53 r 5.8 Fil 2:8

t'an. ¹⁰Culaji ti baalo' u men yeeta'an u men Dios ti'i ca' u c'ümü' u yanil ti mansaj t'an jabix aj Melquisedeque.^s

Sabeensil ca' ti p'ütü' u t'an a Cristojo.

¹¹Pues te'i. Yan ti yaab cuchi a c'u' a ca' ti wadü' yoc'ol abe'e. C'u' betiqui, yaj u tzicbalbül u men top chücyajil ta ch'a'ique'ex u tojil. ¹²Aj ca'ansaje'ex tun cuchi. C'u' betiqui, c'abeet to te'ex ca' ye'bec te'ex u cajeeb u pectzil a Dioso. Jabix chu' ti chu' to a c'abeet te'ex. Jabix ma' paataque'ex etel a chucul janala. ¹³Tulacal a mac a jabix chu' ti chu' u c'atiji, ala'aji, jabix tz'ubu. Ma' patal etel a t'an a tojo, le'ec u t'an a Dioso.^t ¹⁴Le'ec a jabix a chucul janala, ti'i a jabix a ch'ijoo' tunu. U na'tajoo' ti yaab c'u' a qui' a ma' qui'i, mentücü, pataloo' tun u na'te.^u

6 ¹Tan ti tane'ex a tuclíc u cajeeb u t'an a Cristo jabix ilic tz'ube'ex tojo. Ma' qui' ti chen baalo'. Yan ilic ti tuclíc u yaabil u chucaan u t'an jabix ilic ca' u cünaj a janal a tz'ub a ch'iji tunu. Ma' qui' ca' ti boch tzicbalte biqui ca' ti p'ütaj ti tuclíc a uchbene. Ma'ax ca' ti boch tzicbalte biqui ca' ti tz'aj ti wool tu pach a Dioso. ²Ma'ax ca' ti boch tzicbalte boon u wich a ocja'a. Ma'ax ca' ti boch tzicbalte u tz'abül u c'ü' a mac yocoloo' a hermanojo. Ma'ax ca' ti boch tzicbalte u ca' cuxquinbil a maca. Ma'ax ca' ti boch tzicbalte c'u' a beloo' u cu c'ümü' ti tan u yilbil a sip'il tu jobeeb a yoc'olcaba. Jumpul beloo' u ca'a u c'ümü' c'u' a beloo' u ca'a tz'abül ti'i.^v ³Le'ec a Dioso, bel u cu yaanto'on ca' ti mas tzicbalte u chucaan u t'an.

⁴⁻⁶Pues te'i. Le'ec a c'üma'ana, u yeeltaj y u c'ümaj a jaja. U c'ümaj a sij-ool a tali ti ca'ana, le'ec a Cristojo. U c'ümaj u Püsüc'al a Dioso. U yeeltaj ti top qui' u t'an a Dioso. U c'ümaj xan. U c'ümaj ilic u muc' a cuxtal a ma' yan q'uín u jobolo. Wa ca' u culpachte a Dioso, ma' yan biqui u ca' qui'cunbul u yool etel a Dios u men tan u betic jabix tan u ca' quimsic u Mejen a Dios tuwich u cruzil. Tan u p'a'astic a Cristo tu taan tulacaloo' a cristianojo.^w ⁷Baalo' ilic etel a col a tan ti tan u c'axül a ja' tuwichi. Wa ca' yanac a püic'aal te'iji, c'abeet ilic ti'i u yumil. Dios u tz'aj u qui'il. ⁸C'u' betiqui, wa ca' joc'oc jadi' q'ui'ix y ix pechmama, ma'ax c'u' aj beel. Sabeensil u coch xup'ütbül. U jobeebe, chuwbül. Baalo' ilic etel mac ca' u culpachte a Dioso.

Mas qui' ti chucul ti tz'abüc ti naal ti ca'an.

⁹Pues te'i. Hermanoje'ex, a wu'yaje'ex in t'an. C'u' betic tin tucul inene, ma' ta culpachtique'ex a Dioso. Jede'equé'ex ilic a betic a jabix a qui' u betabül u men a sa'ala'ana.^x ¹⁰Le'ec a Dioso, toj u na'at. Ma' tu tubul ti'i a

s 5.10 Mt 22:32; He 6:20 t 5.13 1 Co 14:20; Ef 4:13 u 5.14 1 Co 2:14,15 v 6.2 Hch 19:4; Hch 8:14; Hch 17:31 w 6.6 He 10:29; Zac 12:10; Mt 23:31,32 Lc 11:48 x 6.9 He 10:34,39 Fil 1:6,7

meyaje'ex. Le'ec ca' a waantaje'ex a hermanojo, a ye'aje'ex ti yaj a wu'ye'ex a Dioso. A betaje'ex a meyaj abe' uchi, y tane'ex ilic a betic abe' tac leebe.^y ¹¹Ti c'ati cuchi tulacal a jujun tuule'ex, tulacale'ex a wool ca' a yacunte'ex ilic a bajil tac tu jobeeb. Ti baalo'o, jede'equex a c'ümíc a naale'ex ti ca'an ti chuculu.^z ¹²Ma' a sacantale'ex. Bete'ex jabix ilic u betajoo' boon tuul u c'ümajoo' a qui' a aalbi ti'ijoo' u men a Dioso. Que'eno' u yool tu pach a Dioso. Ma' tuc'oo' u yooli, mentücü, walacoo' u c'ümíc a qui'.^a ¹³Le'ec a Dioso, u tz'aj u t'an ti'i aj Abraham. Ma' yan a mas nooch u yanil tuwich a Dioso, mentücü, u tz'aj u muc' u t'an tu bajil etel ilic u c'aba'.^b ¹⁴—Tan in wadic tech u jajil. Bel in quin qui'qui't'anteech. Bel ilic in quin tz'aa' ti yaab a mam,— cu t'an a Dios ti'i aj Abraham. ¹⁵Le'ec aj Abraham, ma' tuq'ui u yooli. U paac'taj u c'ümü' c'u' a aalbi ti'iji, mentücü, u c'ümaj. ¹⁶Le'ecoo' a cristianojo, ti'i ca' yanacoo' u muc' u t'ana, walacoo' u c'ajsic a mas nooch u yanil ichiloo' u t'an. Etel abe'e, walacoo' u jobsic u t'an.^c ¹⁷Baalo' ilic a Dioso. Ti'i ca' chiclac ti ma' tu jelbel u t'ana, u yadaj abe' etel ilic u c'aba'. U yadaj abe' ti'ijoo' a beloo' u cu c'ümü' a qui'.^d ¹⁸Ti baalo'o, yan ca' p'eel a ma' ta'ach u jeelele, le'ec u t'ana, y etel u c'aba'. Etel a ca' p'eel abe'e, ma' yan biqui ca' joc'oc u t'an a Dios ti tusil. Chichaji ti wool tu jajil u men abe'e, le'ec boono'on ti tz'aj ti wool tu pach Dios ti'i ca' sa'albüco'on. Ti baalo' ti weel ti bel ti ca'a ti c'ümü' a qui' u yadaj a Dioso.^e ¹⁹Yan to'on tuba ca' ti tz'aa' ti wool ti'i ca' sa'albüco'on. Le'ec a t'an u tz'aj a Dioso, jabix a noxi' tunich a ma' yan q'uin u peec a ca' ti müchü' ti'i ti sa'albeebe. Le'ec abe'e, que'en tu cuuchil ichil u yotoch a Dioso.^f ²⁰Te'i bini a Jesus payanbej u yaanto'on u men jumpul oqui ti u noochil u yaj mansaj t'an to'on etel a Dioso. Quet u yanil ti mansaj t'an jabix aj Melquisedeque.

7 ¹Le'ec aj Melquisedec abe'e, le'ec a rey ich caj Salem. Le'ec ilic ala'aji, le'ec u yaj mansaj t'an a cristiano ti'i a Dios a top nooch u yanili.

Pues te'i. Le'ec aj Abraham, le'ec ti uchi u ganar ichil a p'isbaj eteloo' a reye, tan u yusc'al tu yotoch. C'ümbi ti bej u men aj Melquisedec. Qui'qui't'anbi u men aj Melquisedec.^g ²Le'ec aj Abraham, u jützaj ti diez p'uuch tulacal u naaltaj ichil a p'isbaj abe'e. A jun p'uuchu, u tz'aj ti'i u sij-ool ti'i aj Melquisedeque. Le'ec u nu'cul u c'aba' Melquisedeque, le'ec u reyil a na'at a tojo. Le'ec ilic ala'aji, u reyil a caj Salem. Le'ec u nu'cul a t'an u reyil a caj Saleme, le'ec u reyil a jetz'a'an-oolili. ³Ma' tz'iiba'an mac u tat ma'ax u na' ma'ax u uchben maaaa'oo'. Ma'ax tz'iiba'an biq'uin ti yanaji, ma'ax biq'uin ti quimi. Ala'aji, u yaj mansaj t'an a cristiano ti'i

y 6.10 Zac 12:10; Mt 23:31,32 Jn 13:20 z 6.11 Col 2:2 a 6.12 He 10:36

b 6.13 Gn 22:16 c 6.16 Ex 22:11 d 6.17 Ro 8:17; He 11:9; Job 23:13,14 Is 14:24; Jer 33:20,21,25,26 Ro 11:29 e 6.18 Is 27:5; He 12:1 f 6.19 Sal 130:7; Lv 16:15; He 9:7

g 7.1 Gn 14:18

a Dioso. Ma' yan q'uin u jobol u yanil. Ti baalo'o, c'üs quet ti que'en ala'i etel u Mejen a Dioso.^h

⁴Pues te'i. Tucle'ex boon noochil u wichil u meyaj aj Melquisedeque. Sijbi ti'i jun p'uuch ichil a diez p'uuch u müchaj aj Abrahama, le'ec ti uchben mamaa' ino'ono.ⁱ ⁵C'u' betiqui, jadi' tu yaamoo' u mam aj Levi yan a ocoo' ti'i u yaj mansaj t'an a cristiano ti'i a Dios y ma' baalo' aj Melquisedequi. Tz'iiba'an ti'ijoo' u mam aj Levi ichil u ley aj Moises ca' u molo' jun p'uuch u naal ti'i tulacal a jujun tuul u yetcaal aj Israele. P'aatül u ca'a u chucaan a nueve p'uuch ti'i u yumili. Le'ecoo' u mam aj Leviji, yanoo' u betic ti baalo' y u mamoo' ilic xan aj Abraham ala'oo'o.^j ⁶C'u' betiqui, ma' u mam aj Levi aj Melquisedec abe'e. U c'ümaj ilic jun p'uuch tu yaam a diez p'uuch a c'u' u müchaj aj Abrahama.

Pues te'i. Qui'qui't'anbi aj Abraham u men a Dioso. C'u' betiqui, mas nooch u wichil u meyaj aj Melquisedec tuwich aj Abrahama. Chica'an abe' u men aj Melquisedeque, u qui'qui't'antaj aj Abrahama.^k ⁷Tulacaloo' u yeel. Le'ec mac tan u qui'qui't'antiqui, mas nooch u wichil u meyaj tuwich a tan u qui'qui't'anbülü. ⁸Chica'an ilic ti mas nooch u wichil u meyaj aj Melquisedec u men le'ecoo' u mam aj Levi a walacoo' u molic a jun p'uuch tu yaam a diez p'uuchu, walacoo' u quimil. C'u' betic aj Melquisedeque, tz'iiba'an jabix cuxa'an jumpulu.^l

^{9,10}Pues te'i. Le'ec aj Leviji, u uchben mamaa'oo' boon tuul a walacoo' u mansic u t'an a cristiano ti'i a Dioso. Walacoo' ilic u c'ümic a sij-ool a tz'abi ti'i a Dioso. Ma'ax to yanac aj Levi ti c'ümbi aj Abraham ti bej u men aj Melquisedeque. Que'en to ichil u mamaa' u men ma'ax to yanac. Le'ec ti tz'abi a sij-ool ti'i aj Melquisedec u men aj Abrahama, u paatal ilic ti wadic jabix le'ec ilic aj Levi, u tz'aj a sij-ool ti'i aj Melquisedeque. Aj Leviji, le'ec ca' u tz'aj a sij-ool ti'i aj Melquisedeque, chica'an ti mas nooch u wichil u meyaj aj Melquisedec tuwich aj Leviji.

¹¹Pues te'i. Ac que'eenoo' u mam aj Levi ti'i u yaj mansaj t'an a cristiano ti'i a Dioso, ti tz'abi u ley aj Moises ti'ijoo' a cristianojo. Le'ecoo' u mam aj Leviji, wa cuchi jede'ec u paatal u qui'cuntico'on jumpul etel a Dioso, ma' cuchi yan u c'abeetil ulaac' u yaj mansaj t'an a cristiano ti'i a Dioso. Le'ec u yanil ulaac' abe'e, jabix ilic u yanil aj Melquisedeque. Ala'aji, ma' jabix u yanil aj Aaron, le'ec u mam aj Leviji.^m ¹²Le'ec ca' jeelec u yanil u yaj mansaj t'an a cristiano ti'i a Dioso, yan ilic u jeelel a leye. ¹³Le'ec ulaac' aj mansaj t'an a tan ti tzicbaltiqui, le'ec a Noohtzili. Ala'aji, ma' u mam aj Leviji. Ala'aji, u mam ulaac'. U mamoo' a ulaac' abe'e, ma'ax jun tuul a oqui ti'i u yaj mansaj t'an a cristiano ti'i a Dioso. ¹⁴Chica'an ti le'ec a Noohtzili,

h 7.3 Ex 6:18,20,27 1 Cr 6:1,3 Sal 110:4 **i** 7.4 Gn 14:20 **j** 7.5 Nm 18:21,26 **k** 7.6 Gn 12:2,3 Gn 13:14,17 Gn 17:4; Gn 22:17; Hch 3:25; Ro 4:13; Ga 3:16; He 6:13; He 11:17
l 7.8 He 5:6; He 6:20 **m** 7.11 Ga 2:21; He 8:7

le'ec u mam aj Juda. Le'ec aj Moiseese, ma' u yadaj u yantal aj mansaj t'an a cristiano ti'i a Dios tu yaamoo' u mam aj Judaji.ⁿ ¹⁵Le'ec u wich u yanil u mansic u t'an a cristiano ti'i a Dios aj Melquisedeque, le'ec a tz'abi ti'i a Noochtzili. Etel abe'e, mas chica'an tucaye'il ti jela'an biqui'il u yanil u yaj mansaj t'an a cristiano ti'i a Dioso. ¹⁶Tz'iiba'an ichil a ley ti jadi' u mamoo' aj Levi a qui' ti'i u yaj mansaj t'an a cristiano ti'i a Dioso. C'u' betiqui, tz'abi ti'i a Noochzil ca' ococ ichil abe'e, u men ma' yan q'uin u jobol u cuxtal. ¹⁷Le'ec ada' u t'an a Dios yoc'ol a Cristojo: —Incheche, u yaj mansaj t'anech a cristiano ten jumpulu. Jabix u yanil aj Melquisedeque, baalo' ilic a yanil,— cu t'an a Dios ti'i u Mejene.^o ¹⁸U men ma' yan u muc' a leye, p'aati. Ma'ax c'u' aj beel u men ma' patal ti sa'al.^p ¹⁹Ma'ax c'u' a tojquinbi etel a Dios u men a leye. C'u' betiqui, yanaji tuba ti tz'eeec ti wool ti'i ca' qui'aco'on etel a Dioso.^q ²⁰Le'ec a Dioso, u tz'aj u t'an ti jaj ti oqui a Jesus ti'i u yaj mansaj t'an a cristiano ti'i a Dioso. ²¹C'u' betiqui, le'ecoo' u mam aj Leviji, chen ocoo' ti'i u yaj mansaj t'an a cristiano ti'i a Dioso. Ma' yan a t'an a tz'abi ti'ijoo'i. C'u' betiqui, tz'abi a t'an ti'i a Cristojo. Baala' ti tz'iiba'an: —Le'ec a Noochtzili, u tz'aj u t'an ti jaj. Ma' tu jelic u tucul. “Incheche, u yaj mansaj t'anech a cristiano ten jumpulu. Le'ec a yanil incheche, jabix u yanil aj Melquisedeque,” cu t'an a Dioso,— cu t'an a t'an a tz'iiba'ana.^r ²²Etel a t'an abe' u yadaj a Dioso, oqui a Jesus ti'i ti waj mansaj t'an. U men ala'aji, mas qui' tu c'axül to'on u t'an tuwich a uchbene. ²³Ichil a uchbene, yan ti yaab u yaj mansaj t'an a cristiano ti'i a Dioso. Ma' tu paataloo' u cuntal jumpul ichil u meyaj u men walacoo' u quimil. ²⁴C'u' betiqui, ma' yan q'uin u quimil a Jesusu. Oqui ti'i aj mansaj t'an jumpul.^s ²⁵U men oqui jumpul ti baalo'o, jede'ec u paatal u sa'altic jumpul mac a tan u tojquintic u na'at etel a Dios u men ala'aji. Cuxa'an ti cuxa'an u c'ajes a Dios yoc'ooloo' a hermanojo.^t ²⁶Le'ec a Jesusu, le'ec aj nooch mansaj t'an to'on ti'i a Dioso. C'abeet ti yan to'on a jabix abe'e. Jumbel u tucul etel a Dioso. Ma' yan a c'as u betaji. Ma' yan u sip'il. Ma'ax que'en tu tzeel a tanoo' u betic a sip'ili. Mani tu pach u yaabil u yanil a tz'abi ti'i ti ca'ana. ²⁷Ala'aji, ma' jabixoo' u noochil u yaj mansaj t'an a cristiano ti'i a Dios le'ecoo' u mam aj Leviji. Ala'oo'o, sansamal walacoo' u quimsic a baalche' ti'i u sij-ooltic a Dioso. Le'ec a paye' sij-ool a walacoo' u tz'eeque, ti'i u sa'tesicaloo' u sip'il ilic ala'oo'o. Ulaac'a, ti'i u sa'tesicaloo' u sip'iloo' a cristianojo. A Cristojo, le'ec ti ca' u c'ubaj u bajil ca' quimsabücü, abe'e, sij-ool u tz'aj jumpulu.^u ²⁸Le'ec a ley u tz'iibtaj aj Moiseese, walac u ye'ic mac winiquil a qui' ca' ococ ti'i u noochiloo' u yaj mansaj t'an a cristiano ti'i a Dioso. Ala'oo'o, walacoo' ilic u cüxtic u sip'il. Uchben tun u tz'aj a ley abe'e, ca' tun u tz'aj u t'an yoc'ol a

n 7.14 Gn 49:10; Is 11:1 **o 7.17** Sal 110:4 **p 7.18** Ro 8:3; Ga 4:9 **q 7.19** Hch 13:39; Ro 3:20; Ga 3:24; He 6:18; Ro 5:2 **r 7.21** Sal 110:4 **s 7.24** Is 9:6,7 **t 7.25** Ro 8:34
u 7.27 Lv 9:7; Lv 16:15; Ro 6:10

Jesusu. Etel u t'an abe'e, u tz'aj u yanil u Mejen. Jumpul ma' ta'ach u cüxtic u sip'il ala'aji.ʷ

Mas qui' a tumul t'an u mansaj to'on a Cristojo.

8 ¹Pues te'i. Bel in quin wadü' u c'abeetil yoc'ol tulacal ti tzicbaltaj tunu. Yan jun tuul ti noochil aj mansaj t'an ti'i a Dioso. Ala'aji, tinlaji tu yaj toj tu yaj seeb c'ü' a Dios ti ca'an u men u yanil.^w ²Te'i tan u betic u meyaj ichil a chucul u yotoch tuba yan u cuuchil a Dioso. Betabi a chucul u yotoch abe' u men ilic a Noochtzili. Ma' cristiano u betaji.^x

³Pues te'i. Tulacaloo' u noochil u yaj mansaj t'an a cristiano ti'i a Dioso, tz'aboo' u meyaj ti'i ca' u tz'aa' ti'i a Dios a sij-ool a yan u q'uiq'uel a ma' yan u q'uiq'uele. Baalo' ilic etel ti Noochil. Aj mansaj t'an ilic ala'aji, mentüci, yan ilic u sij-ool ala'aji. ⁴Wa cuchi que'en wa'ye' yoc'olcab, ma' cuchi tan u mansaj t'an etel a Diosi. Ac yanoo' tun aj mansaj t'an ti'i a Dios a que'eno' wa'ye' yoc'olcab a walacoo' u tz'eec a sij-ool jabix ilic ti tz'iiba'an ichil a ley u tz'iibtaj aj Moisesese. ⁵Le'ec a c'u' a walacoo' u betic ala'oo'o, jabix u p'is a c'u' a tan u yuchul ichil u yotoch a Dios ti ca'ana. Chica'an ti chen u p'is etel c'u' a aalbi ti'i aj Moises le'ec ti ca' u betaj u yotoch a Dios uchiji. Yee'bi ti'i biqui cu bete' u men a Dioso. —U'yi. Ca' a bete' tulacal jabix ilic a yee'bi tech tuwich a witzí,— cu t'an a Dios ti'i aj Moisesese.^y ⁶Baalo' ti yan u meyaj u yaj mansaj t'an a cristiano ti'i a Dios wa'ye' yoc'olcaba. C'u' betic u meyaj a Cristojo, mas c'abeet tuwich a ti'ijoo'o. Mas qui' tu c'axül to'on a tumul t'an a tan u mäsic to'on ala'aji, tuwich u t'an a Dios a ucbene. Mas qui' a tumul t'an u tz'aj a Dioso.^z ⁷Wa cuchi chucul u sa'altico'on etel u yaax tz'aja, ma' cuchi u tz'aj ti ca' sut u t'an. ⁸C'u' betic a Dioso, u yilaj ti ma' pataloo' a cristiano u tz'oques u t'an, mentüci, u yadaj ti baala': —Watac u q'uinil le'ec ti bel in quin tz'aa' ulaac' in t'an ti'ijoo' aj Israel a que'en ti norte etel a que'en ti sur.^a Juda u c'aba'oo' aj Israel a que'en ti sur,^b— cu t'an a Noochtzili.^c ⁹—Le'ec a tumul t'an, jumpaay. Le'ec a ucbene, jumpaay tucaye'il. In wadaj a uchben abe' ti'ijoo' u uchben mamaa'oo' aj Israel tu q'uinil ca' in joc'sajoo' tu cuenta Egipto. In joc'sajoo' jabix u bensabül a nene' tz'ub a mücha'an tu c'ü'ü. C'u' betiqui, ma' u tz'ocsajoo' in t'an in paye' adaj, mentüci, in p'ütajoo' ca' u betoo' jabix ilic u c'atoo,— cu t'an a Noochtzili. ¹⁰—Le'ec a tumul t'an abe' a bel in quin tz'aa' ti'ijoo' aj Israel mas pachili, le'ec ada'a. Bel in quin tz'aa' in ley ichil u tucul. Bel in quin tz'aa' tu yooloo' jabix cuchi tan in tz'iibtic abe' te'i. Bel in ca'a ti cuntal ti u Diosiloo'. Ala'oo'o, beloo' u ca'a ti cuntal ten,— cu t'an a Noochtzili.^d ¹¹—Ti c'ochoc a q'uin abe'e, le'ecoo' a jujun tuulu, ma' tu ca'ansicoo' u bajil ma'ax

v **7.28** He 5:1,2 He 2:10 w **8.1** Ef 1:20; Col 3:1 x **8.2** He 9:11 y **8.5** Col 2:17; He 9:9,23 He 10:1; Ex 25:40; Ex 26:30; Ex 27:8; 1 Cr 28:12,19 Hch 7:44; Nm 8:4 z **8.6** 2 Cr 3:6; He 7:22 a **8.8** south b **8.8** south c **8.8** Jer 23:5,7 Jer 30:3; Jer 31:31 d **8.10** Gn 17:7,8 Jer 24:7; Ez 37:27; Zac 8:8

u yitz'in tin woc'lal. Ma' tu yadicoo' tu bajil: “Cünü biqui yanil a Noochtzili,” ma' cu t'anacoo' tu bajili. Ma' tu ca'ansicoo' u bajil u men tulacaloo' u yeeloo' biqui yanilen ca'ax tz'ub ca'ax winic ca'ax ix ch'up.^e ¹²Bel in ca'a in ch'aa' u yotzililoo', y bel in ca'a in sa'tesoo' ti'i a c'as a walacoo' u betiqui. Ma' tin ca' c'ajsicoo' u sip'il,— cu t'an a Noochtzili. ¹³Le'ec ti tan u tzicbaltic a tumul t'an a bel to u cu tz'aa'a, tan u p'aatül a yaax t'an u tz'aja. Le'ec a c'u' a tan u p'aatülü, tan u p'aatül u men tan u jobol u muc'. Tan u sa'tül.

U yotoch a Dios ti lu'um y ti ca'an.

9 ¹Pues te'i. Ichil u t'an u yaax tz'aj a Dioso, te'i tz'iiba'an tulacal biqui ca' u betoo' le'ec ti ca' u c'ajesoo' a Dioso. Tz'iiba'an ilic biqui ti yan u yotoch a Dios wa'ye' yoc'olcab.^f ²Le'ec u yotocho, betabi etel noc'. Yan ca' p'eel a cuarto ichili. Ichil a paye' cuartojo, yan a lampara. Yan ilic a mesaja. Tuwich a mesa abe'e, yan a pan a walacoo' u tz'eec te'i ti'i a Dioso. Le'ec u c'aba' a paye' cuarto abe'e, le'ec a nütz'a'an tuba que'en u yanil u c'aba' a Dioso.^g ³Chen noc' u chi' a cuartojo. Junxeel u ca' p'eel a noc'o, te'i que'en u ca' p'eel ilic a cuartojo. Le'ec u c'aba' a cuarto abe'e, le'ec tuba que'en u yanil u c'aba' a Dioso.^h ⁴Te'i que'en u mesajil u chuwbeeb a pomo. Bona'an ti oro. Te'i ilic que'en a cofre a bona'an ti orojó. Le'ec u c'aba' a cofre abe'e, le'ec u cofrejil u p'is u t'an u tz'aj a Dioso. Ichil a cofre abe'e, que'en a cum a betabi etel oro. Ichil a cum que'en tz'etz'eec a janal a mana u c'aba' a tz'abi ti'ijoo' ti que'enoo' to ich p'atal lu'um. Ichil ilic a cofre abe'e, que'en u xoolte' aj Aaron, le'ec a uchi u top' uchiji. Te'i ilic que'en ca' p'eel aj pechec tunich tuba tz'iiba'an u t'an a Dioso.ⁱ ⁵Yoc'ol a cofre abe'e, yan ca' p'eel a betaja'an jabix u p'is u yaj xa'num a Dios ti ca'ana. Querubines u c'aba' abe'e. Le'ec abe' u p'is ti que'en a Dios eteloo'o. Que'en u p'is yoc'ol u c'al u chi' a cofreje. Le'ec u c'aba' u c'al u chi'i, le'ec a silla tuba walac u sa'tesabül a sip'ili. Ma' yan u q'uinil ti tzicbaltic tulacal abe' in tz'iibtaj to.^j

⁶Pues te'i. Le'ec ti paataji u yotoch a Dioso, walacoo' u beel u yaj mansaj t'an a cristiano ti'i a Dios ichil a paye' cuartojo. Walacoo' u betic c'u' a tz'aboo' u bete' te'i.^k ⁷C'u' betiqui, jadi' u noochiloo' u yaj mansaj t'an a cristiano ti'i a Dioso, jadi' a walac u beel ichil u ca' p'eel a cuartojo. Jadi' jun p'eel ilic q'uin ti a jaab walac u beel te'i. Walac u beel te'i ti tan u binsic u q'uiq'uel a baalche'e, payanbej ti'i u sa'tesabül u sip'il ala'aji, ca' tun u benes ti'i u sa'tes u sip'iloo' a cristianojo.^l ⁸Etel abe'e, le'ec u Püsüc'al a Dioso, tan u ye'ic to'on le'ec ti yan to a paye' cuartojo, ma'ax to yanac u benil ti beel etel a Dioso.^m ⁹Le'ec tulacal abe' in tz'iibtaj tojo, yan a c'u' a tan u ye'ic to'on aleebe. Le'ec ti yan to u muc' u yaax t'an

e 8.11 Is 54:13; Jn 6:45; 1 Jn 2:27 f 9.1 Ex 25:8 g 9.2 Ex 26:1; Lv 24:5 h 9.3 Ex 40:3 i 9.4 Ex 16:33; Nm 17:10; Ex 25:16; Dt 10:2 j 9.5 Lv 16:2 k 9.6 Nm 28:3 l 9.7 Ex 30:10 m 9.8 He 10:19; Jn 14:6; He 4:15,16

a Dioso, tan u tz'abül a sij-oolo, le'ec a yan u q'uiq'uel etel a ma' yan u q'uiq'uele. C'u' betiqui, yaj to u yool a mac etel u sip'il u men ma' chucul a uchben ti'i u sa'tesic a sip'il tu jajili.ⁿ ¹⁰Jadi' tan u betic c'u' tac etel janal etel uc'ul etel biqui ti walac u p'o' etel ulaac' a ley yoc'olcab. Tz'abi tulacal abe' ti'ijoo' asto ti ca' yanac a jumpaaya.^o

¹¹Pues te'i. Jeeli aleebe. Le'ec a Cristojo, le'ec u noochil u yaj mansaj t'an a cristiano ti'i a Dioso. Tan u mansic a mas qui' tu c'axül to'on. Tan u betic u meyaj ichil u cuuchil a Dios ti ca'ana. Le'ec u cuuchil abe'e, chucul u jajil. Ma' betabi u men cristianoji. Ma' ti'i a yoc'olcabi.^p ¹²Oqui jumpul a Cristo tuba que'en a Dioso. Ma' u bensaj te'i u q'uiq'uel a cabro^q y ma'ax a wacaxa. Bini te'i etel u q'uiq'uel ilic ala'aji. Ti baalo' u tz'aj biqui ca' sa'albüco'on jumpul.^r ¹³Uchiji, walacoo' u liijtic ti q'uc' a yan u sip'il etel u q'uiq'uel a cabro^s wa etel u q'uiq'uel a torojo. Walacoo' u liijtic u ta'anil a wacax yoc'ol a maca. Tanil u betic ti baalo', walac u sa'tesabül u sip'il a mac tz'etz'eeque.^t ¹⁴Yan tz'etz'eeec u muc' u q'uiq'uel a baalche' ti'i u sa'tesabeeb a sip'ili. Aleebe tucle'ex boon u muc' u q'uiq'uel a Cristojo. Aantabi ca' u c'ubu' u bajil ti'i a Dios u men u Püsüc'al a Dios a ma' yan q'uin u quimili. U c'ubaj u bajil jabix a baalche' a walacoo' u quimsic ti'i u sij-ooloo' ti'i a Dioso. Jabix ilic a muc'a'an baalche' a quich'pana, baalo' ilic a Cristojo. Ma' yan u sip'il. Aleebe mas jede'ec u sa'tesabül a sip'il etel u q'uiq'uel a Cristo tuwich etel a baalche'e. Tulacalo'on ti betaj c'u' a ma'ax c'u' aj beel uchiji. A Cristojo, u sa'tesaj to'on ti'i ca' ti bete' u meyaj a Dios a cuxa'ana.^u

¹⁵Pues te'i. U men yoc'lal c'u' u c'ümaj a Cristojo, oqui u manes a t'an a mas qui' tu c'axül to'ono. Ti baalo'o, le'ec a mac a püybi u men a Dioso, jede'ec u paatal u c'ümic a cuxtal a ma' yan q'uin u jobolo, le'ec u yadaj u tz'eeec a Dioso. Ichil u quimeeb a Cristojo, u joc'sajo'on ichil u ley aj Moisesse, y u bo'taj ti sip'il.^v ¹⁶Le'ec ti watac u quimil jun tuul a noochwiniqui, walac u yadic mac ti'i bel u ca'a ti p'aatül a c'u' tac ti'iji. C'u' betiqui, ma' tu se' ch'a'bül a ma'ax c'u'iji, asto ti u quimil u yumil. ¹⁷Ma' se' yan u muc' a t'an u yadaj le'ec ti cuxa'an to ala'aji. Bel u ca'a ti yantal u muc' le'ec ti quimic tun ala'aji. ¹⁸Baalo' ilic etel a yaax t'an u tz'aj a Dioso. Tz'abi u muc' a t'an abe' etel u q'uiq'uel a baalche'e.^w ¹⁹Baala' u betaj aj Moisesse. Le'ec ti jobi u mansic tulacal u t'an a Dios ti'ijoo' a cristianojo, u molaj a q'uiq'ui. Le'ec a q'uc' abe'e, le'ec u q'uiq'uel a wacax etel a cabrojo^x. U molaj ilic a ja'a, etel a chüc lanaja, etel a pocche' hisopo u c'aba'a. Etel tulacal abe'e, u liijtaj etel q'uc' u ju'um a Dioso. U liijtaj etel q'uc' a cristianojo.^y ²⁰—Etel a q'uc' ada'a, tan in tz'eeec u muc' u t'an a Dios u yadaj te'exe,— cu t'an aj Moisesse.^z

n 9.9 Ga 3:21 **o 9.10** Ro 14:17; Nm 19:7; Ef 2:15 **p 9.11** He 10:1; He 8:2 **q 9.12** goat **r 9.12** Rev 1:5; Zac 3:9; Dn 9:24 **s 9.13** goat **t 9.13** Lv 16:14; Nm 19:2 **u 9.14** 1 Jn 1:7; Ro 1:4; Ef 2:5 **v 9.15** 1 Ti 2:5; Ro 3:25; He 3:1 **w 9.18** Ex 24:6 **x 9.19** goat **y 9.19** Ex 24:5–8 Lv 14:4; Lv 16:14,15,18 **z 9.20** Ex 24:8; Mt 26:28

²¹U liijtaj ilic xan etel q'uiç' u yotoch a Dioso. U liijtaj ilic etel q'uiç' tulacal a c'u' a yan ichili, le'ec a yan u c'abeetil ti'ijoo' u c'ajsical a Dioso.^a ²²C'üis tulacal a c'u' a tz'abi ca' p'aatüç ti qui' tu wich a Dioso, tz'abi etel u q'uiq'uel a baalche' a quimsabi jabix ti tz'iiba'an ichil a leye. Le'ec ti ma' yan a c'u' a ca' quimsabüçü, ma' yan u sa'tesabeeb a sip'ili.^b ²³Le'ec tulacal a c'u' a yan te'iji, chen u p'is a que'en ti ca'ana. Yanaji u laj liijbil etel q'uiç' tulacal abe'e, ti'i ca' culac ti qui' ti'i a Dioso. C'u' betiqui, le'ec u jajil u yotoch a Dios a que'en ti ca'ana, yan u tz'abül a q'uiç' a mas c'abeet tuwichi.^c ²⁴Ma' oqui a Cristo ichil u yotoch a Dios a betabi u men cristianoji. Le'ec abe'e, chen u p'is a chucul le'equ. Ala'aji, oqui ichil ilic a ca'ana. Bini etel a Dios yoc'ol ca' u yaanto'on.^d ²⁵Ma' tan ti tan u yocol te'i a Cristo jabix a walac u betic u noochil u yaj mansaj t'an a cristiano ti'i a Dios amal jaab wa'ye' yoc'olcab etel a ma' u q'uiq'uel ala'aji. ²⁶Wa cuchi yan u yocol a Cristo ti yaab sut jabix a walacoo' u betic ala'oo'o, yan ilic cuchi u c'ümic a yaj yaab sut le'ec ti yaax yanaji a yoc'olcab tac leeb. C'u' betiqui, jadi' ilic jun sut udi yoc'olcab. Udi ti u q'uinil tu yada' u jobeeb u muc' u paye' t'an u tz'aj a Dioso. Udi ti'i ca' u sa'tes a sip'ili, le'ec ca' u c'ubaj u bajil ti quimsabül.^e

²⁷Pues te'i. Tz'abi ti'ijoo' a cristiano ti yan u quimiloo' jun sut ca' tun tz'abüçoo' ich u sip'il. ²⁸Baalo' ilic etel a Cristojo. Jun sut ilic u tz'aj u bajil ca' quimsabüç ti'i ca' u bo'te u sip'il a yaab maca. Pachili, bel u ca'a ti ca' udel wa'ye' ma' ti'i u ca' bo'tical a sip'ili. Udel u ca'a wa'ye' ti'i u sa'alticaloo' boon tuul a que'en u yool u paac'te tu jajil.^f

10 ¹Pues te'i. Tulacal a paye' t'an u tz'aj a Dioso, chen u p'is a quich'pan a watac tojo. Ma' u jajili. Chen tan ti tan u ca' quimsic a baalche' ti'i tulacal a boon jaab ti'i u sij-ool ti'i a Dioso. A sij-ool abe'e, ma' tu paatal u sa'altic jumpul aj tz'aj sij-oolo.^g ²Wa cuchi chuculu, u p'ütajoo' cuchi u tz'eec. Wa cuchi jumpul sa'tesaboo' u sip'il, ma' cuchi yajoo' u yool u menoo' u sip'il. ³C'u' betiqui, etel a sij-ool a tanoo' u boch betiqui, chen tanoo' u c'ajsic u sip'il amal jaab. ⁴Ma' yan biqui u sa'tesabül a sip'il jumpul etel u q'uiq'uel a toro wa xan etel u q'uiq'uel a cabrojo'^h. ⁵Baalo' ti yan, mentüçü, le'ec ti udi wa'ye' yoc'olcab a Cristojo, baala' u yadaj ti'i a Dioso: —Ma' a c'ati a sij-ool a yan u q'uiq'uele, ma'ax a ma' yan u q'uiq'uele. Tu jel abe'e, a betaj ten in büq'uel,— cu t'an a Cristojo.ⁱ ⁶—Ma' qui' a wool etel a sij-ool a walac u chuwbul a ma' yan u q'uiq'uel. Ma'ax qui' a wool etel a sij-ool a yan u q'uiq'uele, le'ec a walac u tz'abül u men a yan u sip'ili. ⁷Pachil in wadaj: “Dios, u'yi in t'an. Udeen wa'ye' yoc'olcab ti'i ca' in bete' c'u' a c'ati jabix ilic ti ac tz'iiba'an ichil a ju'umu,”— cu t'an a Cristojo. ⁸Le'ec a Cristojo, u yadaj ti ma' qui' tu wich a Dios a sij-ool a yan u q'uiq'uel etel a ma' yan u q'uiq'uele. Ma' ilic qui' tu wich a walac u chuwbul ma'ax a walac u tz'abül u men a yan u sip'il u

a 9.21 Ex 29:12; Lv 8:15 b 9.22 Lv 17:11 c 9.23 He 8:5 d 9.24 He 6:20; Ro 8:34; He 7:25; 1 Jn 2:1 e 9.26 1 Co 10:11; Ga 4:4; Ef 1:10; He 7:27; He 10:10; 1 P 3:18 f 9.28 Ro 6:10; 1 P 2:24 g 10.1 Col 2:17 h 10.4 goat i 10.4 Mi 6:6 j 10.5 Sal 40:6

men ma' chucul ti'i u sa'testic a sip'ili. Tulacal a sij-ool abe'e, walac u tz'abiül jabix ti tz'iiba'an ichil a ley u tz'iibtaj aj Moisesese. ⁹Le'ec ti jobi u yadic abe'e, u yadaj ulaac' u t'an a Cristojo. —U'yi in t'an. Udeen wa'ye' yoc'olcab ti'i ca' in bete' c'u' a c'ati,— cu t'an a Cristo ti'i a Dioso. Etel ca' u yadaj abe' ti'i a Dioso, u jobsaj u muc' a uchben sij-ool ti'i ca' yanac u muc' a tumulbene. Le'ec a tumul sij-oolo, le'ec ti quimsabi tiqui woc'lal. ¹⁰U men u betaj jabix u c'ati a Dioso, p'aato'on ti'ijo'on a Dioso. A Jesucristojo, jumpul u c'ubaj u bajil ca' quimsabüc tiqui woc'lal.^k

¹¹Pues te'i. Le'ecoo' u yaj mansaj t'an a cristiano ti'i a Dioso, sansamal wa'anoo' u betoo' u meyaj. Tan ti tanoo' u tz'eec a sij-ool a le'ec ti le'ec a ma' ta'ach u sa'testic a sip'il jumpulu.^l ¹²C'u' betic a Cristojo, jumpul u c'ubaj u bajil. Culaji jun p'eel ilic sij-ool ti baalo' ti'i u sa'tesical a sip'ili. Pachili, tinlaji tu yaj toj tu yaj seeb c'ü' a Dios u men nooch u yanil.^m ¹³Te'i tan u paac'tic u tz'abiül yalam u yoc boon a tz'iicoo' etele. Jabix u cuuch u yoc ca' culacoo' jumpul.ⁿ ¹⁴Etel ilic jun p'eel sij-ool, jumpul tojajoo' u na'at taan Dios boon tuul a ti'iji. ¹⁵Baalo' ilic u t'an u Püsüc'al a Dios yoc'ol abe'e.^o ¹⁶—Le'ec a tumul t'an a bel in quin tz'aa' ti'ijoo' pachil to, le'ec ada'a: Bel in quin tz'aa' in ley ichil u yool. Bel in quin tz'aa' abe' tu tuculoo' jabix cuchi tan in tz'iibtic abe' te'i,— cu t'an u Püsüc'al a Dioso. Ma' jadi' abe' u yadaja.^p ¹⁷U yadaj ilic ti baala': —Ma' tin ca' c'ajscicoo' u sip'il ma'ax le'ec a c'as a walacoo' u betiqui,— cu t'an u Püsüc'al a Dioso. ¹⁸Le'ec ti sa'tesabi a sip'il ti baalo'o, ma' ca' c'abeet ulaac' a sij-ool ti'i u sa'tesabeeb a sip'il tucaye'il.

Yan ti beel jiil tu tzeel a Dioso.

^{19,20}Pues te'i. Hermanoje'lex, uchiji, ma' jeba'an u benil u beel a mac etel a Dios ichil u yotoch wa'ye' yoc'olcab. C'üta'an a bej u men a noc' chi' a cuartojo. C'u' betiqui, tumulben a sij-ool a yan to'ono, y cuxa'an. Le'ec abe'e, le'ec a Cristojo. Le'ec ti quimi ala'i tiqui woc'lala, jabix joq'ui a noc' abe' tiqui benili. Aleebe ma' yan ti saaquil ca' xico'on jiil tu tzeel a Dioso.^q ²¹U men top nooch u yanil ti waj mansaj t'an a tan u tücaa' ichil u yotoch a Dioso,^r ²²co'ne'lex ti naatz'ül jiil tu tzeel a Dioso. Le'ec ti tan ti naatz'ülü, ti weel ti ma' yan ti ca' p'eel ti tucul. Ti weel ilic ti bel ti ca'a c'ümbül. Tojaji ti na'at jabix ac p'o'a'an ti qui'. Ma' ca' yaj ti wool etel ti sip'il u men sa'tesabi ta wichi. Joc'sabo'on ichil a c'as jabix ichno'on etel a quich'pan ja'a.^s ²³Ma' qui' ca' ti p'ütü' ma'ax tz'etz'eec c'u' ti wadaj le'ec ca' ti tzolaj ti bajil ti que'en ti wool tu pach a Cristojo. Le'ec a Dioso, u tz'aj u t'an ca' u sa'alto'on. Ma' tu ca' jelic.^t ²⁴Tulacalo'ono, yan ilic ti tuclic biqui ca' ti bete' yoc'ol ca' u mas yacuntoo' u bajil a hermano y yoc'ol ca' u mas betoo' a qui'i. ²⁵Ma' qui' ca' ti p'ütü' a much'tal eteloo' a hermano jabix a yan a walacoo' u betiqui. Yan ti

k 10.10 Zac 13:1; Jn 17:19; Jn 19:34; He 13:12 **l** 10.11 Nm 28:3; He 7:27 **m** 10.12 Col 3:1; He 1:3 **n** 10.13 Sal 110:1; Hch 2:35; 1 Co 15:25; He 1:13 **o** 10.15 2 P 1:21

p 10.16 Jer 31:33 **q** 10.20 Jn 10:9; Jn 14:6; He 9:8 **r** 10.21 1 Ti 3:15 **s** 10.22 Stg 1:6; Ez 36:25; 2 Co 7:1 **t** 10.23 1 Co 1:9

chichcuntic ti wool tiqui bajil ti much'a'ano'on. Yan ti chichcuntic ti wool tiqui bajil ti mas yaab le'ec ti tan ti na'tic ti mas nütz'a'an u ca' udel a Cristojo.^u

²⁶Pues te'i. Ti weeltaj u t'an a Dioso. Ti c'ümaj. Wa ca' ti ca' sucquinte ti tz'a'ques ti sip'il tucaye'ili, ma' ca' yan c'u' ti sij-oolil cu ca' joc'so'on ichil ti sip'il.^v ²⁷Jadi' yan tun ti saaquil ti tz'abül ichil ti sip'il etel ti beel ichil a c'aac' a top qui' u chuwo' a bel u cu chuwo' boon a tz'iicoo' ti'i a Dioso.^w

²⁸Pues te'i. Uchiji, wa yan ca' tuul wa ox tuul a tanoo' u tzolic a jun tuul ti ma' u tz'ocsaj a ley u tz'iibtaj aj Moisesese, ma' ta'ach u ch'a'bül u yotzilil. Walac u quimsabül. ²⁹Wa quimsabi chen u men ma' u tz'ocsaj a ley abe'e, çuxtun mac u culpachtaj u Mejen a Dioso? ¿Ma' wa toj ca' tz'abüc u sip'il ti mas yaj tucaye'il? Uchiji, qui'cunbi ala'i etel Dios u men quimi a Cristo yoc'ol ca' sa'tesabüc ti sip'il. Aleebe tan u betic jabix ma'ax c'u'i ti'i a Cristojo. U p'a'astaj u Püsüc'al a Dios a walac u tz'eec to'on a qui'i.^x ³⁰Ti weel biqui a Dioso. —Ten a meyaj abe'e, le'ec u yusquuinbil u jel c'u' u betaj a maca. Inen bel in ca'a in wusquuin u jel,— cu t'an a Dioso. —Le'ec a Noohtzili, bel u ca'a u yiloo' u sip'il a boon a ti'iji,— cu t'an a t'an a tz'iiba'an ichil u ju'um a Dioso.^y ³¹Top sabeensil tu jajil ca' xi'ic a mac tu taan a Dios a cuxa'an ti'i ca' u c'ümü' u sip'ili.^z

³²Pues te'i. Tucle'ex biq'uini ti ca' a c'ümaje'ex a Cristojo. A muc'yajtaje'ex a top yaj a tz'abi te'ex ti tane'ex a tz'ocsaja.^a ³³Yan ti q'uin p'a'asbe'ex yajcunbe'ex tu taan a yaaba. Yan ti q'uin p'a'asboo' yajcunboo' a wet'oque'ex, pero ma' a p'ütaje'exoo'i.^b ³⁴A ch'a'aje'exoo' u yotzilil boon tuul a tz'aboo' ti preso'jili. Le'ec ti tan u tocbol a c'u' a yan te'exe, a cha'aje'ex ca' tocboc. Qui'e'ex ilic a wool u men a weele'ex ti yan te'ex a mas qui' a ma' yan q'uin u jobolo.^c ³⁵Ma' a p'ütique'ex a noj-ooltic a Noohtzili, yoc'lal a yaj a tane'ex a c'ümiqui. Bel u ca'a tz'abül te'ex a mas qui'i. ³⁶C'abeet te'ex ca' a muc'yajte'ex abe'e, ti'i ca' a bete'ex a c'u' u c'ati a Dioso, y ti'i ca' a c'üme'ex a c'u' u yadaj u tz'eeque.^d ³⁷—Pa'te to. Le'ec a mac a udel u ca'a wa'ye' yoc'olcaba, bel u ca'a ti udel. Ma' tu xantal ca' uduc,— cu t'an a t'an a tz'iiba'an yoc'ol a Cristojo. ³⁸—Le'ec a tojquinbi u na'at u men u tz'aj u yool tin pacha, le'ec bel u cu c'ümü' a cuxtala. C'u' betiqui, ca' usc'ac tu pacha, ma' qui' in wool etel,— cu t'an a Dios ti tz'iiba'ana. ³⁹C'u' betic ino'ono, ma' jabixo'on ala'oo' a walacoo' u yusc'al tu pach a walacoo' u p'aatül ti pula'anoo'i. Ino'ono, jabixo'on ala'oo' a que'eno' u yool tu pach a Dios a walacoo' u p'aatül ti sa'ala'ano'o.

Le'ecoo' a que'en u yool pach a Dioso.

11 ¹Pues te'i. Le'ec a mac u yeel ti bel u ca'a tz'abül ti'i c'u' a aalbi ti'iji, que'en u yool tu pach a Dios tu jajili. Jetz'a'an u yool yoc'ol

u 10.25 Hch 2:42; Ro 13:11; 2 P 3:9 v 10.26 Nm 15:30; 2 P 2:20 w 10.27 Ez 36:5
x 10.29 1 Co 11:29; Mt 12:31 y 10.30 Dt 32:35; Sal 94:1; Dt 32:36; Sal 50:4; Sal 96:13
z 10.31 Is 33:14; Lc 12:5; Lc 21:11 a 10.32 Ga 3:4; 2 Jn 8 Col 2:1 b 10.33 Fil 1:7; Fil
4:14 c 10.34 Mt 5:12; Hch 5:41 d 10.36 Lc 21:19; Col 3:24

abe'e, ca'ax ma'ax to u yila'. ²Le'ec ti tanoo' u betic ti uchben mamaa' a jabix abe'e, qui' u yool a Dios eteloo'o.

³Pues te'i. Que'en ti wool tu pach a Dioso, mentücü, ti weel ti yanaji a yoc'olcab chen etel u t'an. Yanaji ti baalo', mentücü, ma' chica'an c'u' aj etel betabi c'u' a walac ti wiliqui.^e

⁴Pues te'i. Le'ec aj Abele, u men que'en u yool tu pach a Dioso, u tz'aj a sij-ool a toj ti'i a Dioso, ma' jabix u tz'aj aj Cain. Etel u betaj ti baalo' aj Abele, c'ümbi u men a Dioso, u men toj u na'at. Le'ec a Dioso, u ye'aj ti toj u na'at aj Abele, u men u c'ümaj u sij-ool. Quimsabi. C'u' betiqui, que'en u yool tu pach a Dioso, mentücü, culaji jabix tan to u ca'ansico'on.^f

⁵Pues te'i. Le'ec aj Enoco, u men que'en u yool tu pach a Dioso, nac'sabi ti ca'an ti'i ma' u yubic a quimili. Ma' ca' cüxtabiji, u men ch'a'bi u men a Dioso. Tz'iiba'an ichil u ju'um Dios ti u betaj c'u' u c'ati a Dios ti que'en to aj Enoc wa'ye'e.^g ⁶Wa ma' que'en u yool a mac tu pach a Dioso, jumpul ma' yan biqui u betic c'u' u c'ati a Dioso. Le'ec mac u c'ati u c'ümü' a Dioso, yan u tz'ocsic ti yan a Dioso. Yan ilic u tz'ocsic ti walac u tz'abül a qui' ti'i boon tuul a walacoo' u cüxtic a Dioso.^h

⁷Pues te'i. Le'ec aj Noeje, u men que'en u yool tu pach a Dioso, u tz'ocsaj c'u' a aalbi ti'i u men a Dioso. Aalbi ti'i ti watac a yaj a ma'ax jun sut u yiloo'o, mentücü, u betaj a noxi' barco ti'i u sa'altical u bajil eteloo' u familia. Le'ec ca' u betaj abe'e, chiclaji ti ma' tojoo' u na'at u chucaan a cristiano yoc'olcab. Chiclaji ilic ti c'üma'an ala'i etel boon a que'eenoo' u yool tu pach a Dioso.ⁱ

⁸Pues te'i. Le'ec aj Abrahama, u men que'en u yool tu pach a Dioso, u tz'ocsaj c'u' u yadaj a Dioso. Aalbi ti'i ca' joc'oc ca' xi'ic tuba bel u ca'a tz'abül ti'i a lu'um u men a Dioso. Joq'ui. Tan u beel tuba ma' u yeele. ⁹U men que'en u yool tu pach a Dioso, culaji ichil a lu'um a aalbi u tz'abül ti'iji. Ti baalo'o, culaji ichil u cuuchil ulaac' mac. Jabix posado u betaja. Culaji ich noc' naj jabix ilic a mejentzil aj Isaac etel jabix ilic a mamtzil aj Jacobo. Aalbi ilic ti'ijoo' u men Dios ti bel u ca'a tz'abül a lu'um ti'ijoo'o. ¹⁰Le'ec aj Abrahama, tan u paac'tic a beel ichil a caj a ma' yan q'uín u jobolo. Betabi u men Dios a caj abe'e.^k

¹¹Pues te'i. Le'ec ix Saraja, u men que'en u yool tu pach a Dioso, ca'ax top yaab u jaab, tz'abi ti'i ca' yanac u yal. U yeel ti le'ec a Dioso, bel u cu bete' c'u' u yadaja, mentücü, uchi u yal.^l ¹²Ti baalo'o, ca'ax top yaab u jaab aj Abrahama, yanaji u mam ti top yaab jabix u yaabil a xülaba. Jabix ilic u yaabil a ch'ich' chi' c'ac'naaba, baalo' u yaabil.^m

¹³Pues te'i. Tulacaloo' ala'oo'o, ma' ac u c'ümajoo' c'u' a aalbi ti'ijoo' u men a Diosi. C'u' betiqui, u yeeloo' ti c'ochol u ca'a u q'uín u

e 11.3 Jn 1:3 f 11.4 Gn 4:4; 1 Jn 3:11,12 Mt 23:35 g 11.5 Gn 5:22,24 Lc 3:37; Jud 14
h 11.6 Nm 14:11; Nm 20:12; Sal 78:22,32 Sal 106:21; Jn 3:18,36 i 11.7 Gn 6:13; Ro 3:22;
Fil 3:9 j 11.9 Gn 12:8 k 11.10 Is 14:32; 2 Co 5:1; Rev 21:1 l 11.11 Gn 17:19; Lc 1:36
m 11.12 Ro 4:19

tz'abüloo' ti'i tulacal a c'u' u yadaj a Dioso. U yadajoo' ti chen tanoo' u manül wa'ye' yoc'olcab. Ma' wa'ye' que'eno' u cuuchili. Que'eno' u yool tu pach a Dios ti quimoo'.ⁿ ¹⁴Le'ec a walacoo' u yadic ti chen tanoo' u manül wa'ye' yoc'olcaba, chica'an ti tanoo' u tuclíc u beel tu cuuchil.^o ¹⁵Wa cuchi tanoo' u tuclíc u caal tuba taloo'o, yan cuchi biqui ca' usc'acoo'. ¹⁶C'u' betiqui, que'en u yool ti'i u cuuchil a mas quich'pana, le'ec a que'en ti ca'ana. Ti baalo'o, ma' sudac a Dios ca' aalbüc ti le'ec ala'aji, u Diosoo'. U yutzquintaj a caj ti'ijoo' u cuuchil.^p

^{17,18}Pues te'i. Le'ec a Dioso, u tz'aj u t'an ti'i aj Abraham. Aalbi ti'i ti yantalo' u ca'a u mam yoc'lal aj Isaac. Que'en u yool aj Abraham tu pach a Dioso. Le'ec ti yaaltabi ilbil wa tan u tz'ocsic a Dios tu jajili, aalbi ti'i ca' u sij-oolte u mejen jabix ilic ti walac u sij-oolbol a baalche' ti'i a Dioso. U men que'en u yool tu pach a Dioso, u sij-ooltaj u mejen a jun tuul ilic tu bajil jabix ilic ti aalbi ti'iji. C'u' betiqui, wet'bi aj Abraham le'ec ti listo cuchi u quimese.^{q r} ¹⁹U yeel ti jede'ec u paatal u ca' cuxquinbil a mac u men a Dioso, ca'ax quimen. P'aati ti'i jabix ca' cuxquinbi u mejen, le'ec aj Isaaca.

²⁰Pues te'i. Le'ec aj Isaaca, u men que'en u yool tu pach a Dioso, u yadaj c'u' a qui' a watac yoc'oloo' u mejen le'ec aj Jacob y aj Esau.^s

²¹Pues te'i. Le'ec aj Jacobo, u men que'en u yool tu pach a Dioso, le'ec ti watac u quimili, u yadaj a qui' a watac yoc'oloo' u mam a ca' tuulu. Le'ec a ca' tuul a qui'qui't'anboo'o, le'ecoo' u mejen aj Joseje. Le'ec aj Jacobo, tan u tz'eec u muc' tuwich u xoolte'. U c'ajsaj a Dioso.^t

²²Pues te'i. Le'ec ti watac u jobol u cuxtal aj Joseje, u tzicbaltaj ti joc'oloo' u ca'a aj Israel tu cuenta Egipto. U tzicbaltaj abe'e, u men que'en u yool tu pach a Dioso. U yadaj ti'ijoo' ca' bensabüc u baq'uel tu pachoo' tuba u beeloo'.^u

²³Pues te'i. Le'ecoo' u na' u tat aj Moise, u men que'eno' u yool tu pach a Dioso, u mucajoo' aj Moises ox p'e uj ti yanaji. Le'ec ala'oo'o, u yilajoo' ti top quich'pan a tz'ubu. Ma' saacoo' ti'i u t'an a rey yoc'ol ca' quimsabücoo' a xidal tz'ubu.^v

²⁴Pues te'i. Le'ec ti winic tun aj Moise, ma' u c'ati ca' aalbüc wa u yal u mejen a rey ala'aji, u men que'en u yool pach a Dioso. ²⁵Mas qui' tu wich ala'i ca' u c'ümü' a yaj eteloo' boon tuul a ti'i a Dios que tuwich u c'ümic a qui'-oolal jun p'e rato ilic etel u sip'ili.^w ²⁶Tu t'an ala'aji, mas c'abeet ca' u c'ümü' a yaj u men que'en u yool tu pach a Cristo que

n 11.13 Gn 49:10; Jn 8:56; 1 P 1:10–12 Gn 47:9 **o** 11.14 Ro 8:23–25 He 13:14

p 11.16 Ex 3:6,15 Fil 3:20 **q** 11.17 Gn 22:1; Stg 2:21 **r** 11.18 Gn 21:12 **s** 11.20 Gn

27:27 **t** 11.21 Gn 48:5; Gn 47:31 **u** 11.22 Gn 50:24; Ex 13:19 **v** 11.23 Ex 2:2; Hch

7:20; Ex 1:16; Sal 56:4; Sal 118:6; Is 8:12,13 **w** 11.25 Sal 84:10; Mt 5:10–12 2 Co 4:17; Col 1:24

tuwich u c'ümic boon a ayic'alil a yan tu cuenta Egipto. Baalo' u t'an u men tan u tuclie a qui' a bel u cu c'ümü' tu jobeeb a yoc'olcaba.^x

²⁷Pues te'i. Joq'tui aj Moises tu cuenta Egipto u men que'en u yool tu pach a Dioso. Ma' yan u saaquil ti'i u tz'iiquil a reye. Que'en ti que'en u yool tu pach a Dios jabix cuchi u yilaj ala'i tu q'uinili, le'ec a ma' yan q'uin u yilbili.^y ²⁸U men que'en u yool tu pach a Dioso, u yadaj ca' bonbaantüc u chi' a naj etel q'uic' ti'i ma' u yocol u yaj xa'num a Dios ti ca'an u quimes boon a yaax al xidal a yan te'iji. Baalo' ti yanaji a fiesta le'ec ti tan u c'ajsa'bül biq'uin ti mani u yaj xa'num a Dios ti ca'an yoc'oloo'.^z

²⁹Pues te'i. Le'ecoo' aj Israele, manoo' junxeel a ja' Chüic C'ac'naab jabix tanoo' u manül tuwich tiquin lu'tum chen u men que'eno' u yool tu pach a Dioso. Le'ecoo' aj Egiptojo, u yaaltajoo' ilic u manül junxeel ti baalo'. Bini a ja' yoc'oloo'. Quimoo'.

³⁰Pues te'i. Le'ecoo' aj Israele, siete q'uin u xoytajoo' a caj Jerico. Pachili, chen u men que'eno' u yool pach a Dios aj Israele, c'axi u cotil a caj abe'e.^a

³¹Pues te'i. Le'ec ix Rahaba, walac u cüjtal etel ca'ax macac ti winiquil biq'uin ado'o. Le'ec ti c'ochoo' ca' tuul aj Israel u yila' biqui yanil a caja, u c'ümajoo' ti qui', mentücü, ma' quimi tu yaamoo' a ma' ta'achoo' u tz'ocsic a Dios ich caj Jerico u men que'en u yool tu pach a Dioso.^b

³²Pues te'i. ¿C'u' ulaac' a qui' ca' in wadü? Ma' yan u q'uinil in tzicbaltic aj Gedeon, ma'ax aj Barac, ma'ax aj Sanson, aj Jefe, aj David, aj Samuel. Ma'ax yan u q'uinil in tzicbaltic boon a uchben cristiano u yadaj u t'an a Dioso.^c ³³U men que'eno' u yool tu pach a Dioso, yan tu yaamoo' ala'oo' a uchoo' u ganar ichil a p'isbaj etel ulaac' a caja. Yan ulaac'a, u tücaa'tajoo' u yetcaal ca' u betoo' a tojo. U c'ümajoo' ilic a qui' u yadaj u tz'eec a Dioso. Yan ulaac'a, tz'aboo' ca' jantabücoo' u men a baalumu, pero ma' ilic jantaboo'.^d ³⁴U men que'eno' u yool tu pach a Dioso, yan ulaac'a, ma' chuwboo' u men a c'aac' a top mani tu pach u chüctüjil. Yan ulaac'a, chema' quimsaboo' etel maasca'. Yan ulaac'a, ma' cuchi yanoo' u muc' pero yanajoo' u muc'. Yan ulaac'a, tz'aboo' u muc' tanil u p'isbaj etel ulaac' a caja. U yalca'tajoo' u yaabil u soldado.^e ³⁵U men que'eno' u yool tu pach a Dioso, yan ix ch'up a ca' cuxquinbi u quimen, y ca' tz'abi ti'joo'. Yan ulaac'a, top yajcunboo' u men que'eno' u yool tu pach a Dioso. Ma' u c'atiintajoo' u culpachte a Dios yoc'ol ca' cha'bücoo'o. Mas qui' tu wichoo' ca' cuxlaco' ti'i a cuxtal a qui'i. Quimsaboo' ilic.^f ³⁶Yan ulaac'a, p'a'asboo', y jütz'boo' tu pach etel jatz'. Yan ulaac'a, c'ixboo' ti cadena. Tz'aboo' ti preso'jil. ³⁷Yan a p'up'uchch'inboo' asto ti quimoo'. Yan a xotboo' etel sierra y joc'oo' ich ca' xoot. Yan a yaaltaboo' emsabüloo' u yool ca' u p'üto' u c'ajes a Dioso. Yan a quimsaboo' etel maasca'. Yan a jadi' u q'uewelal carneros y cabro' jadi' u noc' ti tanoo' u manülü. Top otziloo'. Yaj u c'ümajoo'. Yaj ilic a

x 11.26 Hch 9:4 y 11.27 Ex 10:29; Ex 12:37 z 11.28 Ex 12:21 a 11.30 Jos 6:20 b 11.31 Stg 2:25 c 11.32 Jue 6:11; Jue 4:6; Jue 11:1; Jue 13:24; Is 16:1; Is 1:20 d 11.33 Dn 6:22 e 11.34 Dn 3:25; 1 S 20:1; 2 R 20:7; 1 S 14:13 f 11.35 1 R 17:22 g 11.37 tümünyuc h 11.37 goat

betaboo' ti'iji. ³⁸Ma' chucul u yanil a cristiano yoc'olcab ti'i ca' culacoo' a que'eno' u yool tu pach a Dios tu yaamoo'o. Le'ec a que'eno' u yool tu pach a Dioso, chen talac xicoo' ich p'atal lu'tum. Manoo' tuwich witz. Manoo' ich naj tunich ich actun.ⁱ ³⁹Qui' u yool a Dios etel tulacaloo' ala'oo' u men que'eno' u yool tu pach. U yadaj u tz'eec a qui' ti'ijoo' pero ma'ax to u c'ümoo' tulacal a qui' abe'e. ⁴⁰Le'ec a Dioso, u tuclaj tun u tz'eec a mas qui' to'on. Ma' u c'ati tu junaloo' ca' tojacoo' ala'oo'. U c'ati ti quet ca' tojaco'on tu taan etel ala'oo'.

Ca' ti tucle a Jesusu.

12 ¹Pues te'i. Yaab tuul in tzicbaltaj to te'exe. Chica'an to'on ti u c'ümajoo' a qui' u men u tz'ajoo' u yool tu pach a Dioso. Yan ilic ti tz'ocsic a Dios ino'ono. Le'ec ti tan ti tz'ocsic a Dios tu jajili, yan ti betic jabix a mac a tan u yalca' yoc'ol ca' c'ochoc u c'ümü' u naal. Yan ti p'ütic c'u' tan u wet'ico'on. Ti baalo'o, bel ti ca'a ti mas tz'oques a Dios jabix ilic a tan u yalca'a, u p'ütaj u cuch. Yan ilic ti p'ütic a sip'il a top suco'on ti bete'e. Jabix ilic ti walacoo' u yalca' y ma' tu tuc'uloo' u yool asto ti u jobeebe, baalo' ilic yan ti tz'ocsic a Dioso. ²Jabix ilic ti tan u cha'antic tuba u c'ochol a tan u yalca'a, baalo' ilic ca' ti tz'aa' ti wool ti'i a Jesusu. Etel ala'aji, caji biqui ca' ti tz'aa' ti wool ti'i a Dioso. U men ilic ala'aji, tu jobeebe, que'en ti wool tu pach a Dios tu jajil. Tucle'ex a Jesusu. Top u c'ati u c'ümü' a qui'-oolal a bel u ca'a tz'abül ti'iji, mentücü, u muc'yajtaj a quimsabül tuwich u cruzili. U betaj jabix ma'ax c'u' ti'i a sudaquil ichil a quimil abe'e. Aleebe tinlaji tu yaj toj c'ü' tu yaj seeb a Dios u men nooch u yanil.^k

³Pues te'i. Tucle'ex boon u yaabil a yaj u muc'yajtaj a Jesus a betabi ti'i u men a yanoo' u sip'ili. Ca' a tucle'ex abe'e, ma' tu tuc'ule'ex a wool ma'ax ta ca'nüle'ex a tz'oques ala'aji. ⁴Tane'ex a muc'yajtic ti'i ma' u yemsabüle'ex a wool a cüxtique'ex a sip'il. C'u' betiqui, ma'ax to a muc'yajte'ex abe' ti manal tu pacha. ⁵¿Tubbi wa te'ex tuba tz'iiba'an ti mejentzile'ex? —In mejen, ma' a betic jabix ma'ax c'u'i tech u tze'ec a Noochtzili. Ma'ax u tuc'ul a wool ti tan u tz'eec tech a yaj ti'i ca' tojac a na'at.^m ⁶A Noochtzili, walac u tze'ectic a yaj u yubiji. Walac u betic a yaj ti'i ca' tojac u na'at boon u mejene, le'ecoo' a c'üma'ana,— cu t'an a t'an a tz'iiba'ana.ⁿ ⁷Yan a muc'yajtique'ex a tze'ec abe'e, ti'i ca' tojaque'ex a na'at. Le'ec a Dioso, tan u betic to'on abe' u men u mejeno'on. Tulacal a tz'ubu, walac u tze'ecbel u men u tat. ⁸Wa cuchi p'atale'ex ti ma' tane'ex a tze'ecbel jabixoo' u chucaana, jabixe'ex cuchi aj molbil tz'ubu. Ma' cuchi u mejene'ex a Diosi.^o ⁹Le'ec ti tat yoc'olcaba, u tze'ectajo'on. Ti

i 11.38 1 S 22:1; 1 S 23:15,19 1 S 24:1; 1 R 17:3; 1 R 18:4; 1 R 19:9 j 11.40 Ro 11:26; Rev 6:11 k 12.2 Is 8:17; Zac 12:10; 2 Co 3:18; Lc 24:26; Fil 2:8; 1 P 1:11; Sal 110:1; He 1:3; He 8:1 l 12.3 Jn 15:20; Ga 6:9 m 12.5 Job 5:17 n 12.6 Sal 94:12; Stg 1:12 o 12.8 Sal 73:14

tz'ocsaj u yanil. ¿Ma' wa jede'ec ti mas tz'ocsic ti Tat ti ca'an ti'i ca' cuxlaco'on? ¹⁰Le'ec ti tat yoc'olcaba, u tze'ectajo'on tz'etz'eec ilic q'uin jabix biqui ti qui' tu wichi. C'u' betic a Dioso, walac u tze'ectico'on ti'i ca' tojac ti na'at ti'i ca' quetac ti na'at etel.^p ¹¹Le'ec ti tan u tze'ecbel a maca, ma' qui' u yubi. Yaj u yool. Le'ec a tan u yubic a tze'ecbele, mas pachili, jetz'a'an u yool. Toj u na'at.^q ¹²U men baalo' ti yan etel a tze'ecbele, tz'aje'ex u chichil a wool jabix cuchi tane'ex a tz'eec u muc' a c'üi' u muc' a woc.^r ¹³Bense'ex a bajil ti toj a na'at jabix cuchi tane'ex a betic a bej a tojo. Wa ma' a betique'ex ti baalo'o, jede'equex a cho'ic a hermano a ma' chich u yoolo. Ala'aji, jabix a ch'etec u yoc a ma' qui' u ximbala. Ma' qui' ca' ti cha'oo' u yajtal. Yan ti waanticoo'.^s ¹⁴Tz'aje'ex a wool ti cuntal ti qui' etel tulacal mac. Tz'aje'ex ilic a wool ti'i ca' tojaque'ex a na'at. Le'ec a ma' toj u na'ata, ma' tu yilic a Noochzili. ¹⁵Cününte'ex a bajil. Ma' a cha'ique'ex u p'aatül ma'ax jun tuul. Ti baalo'o, jede'ec u c'ümic a cuxtal etel Dios ala'aji. Ma' a cha'ique'ex ca' yanac ta yaame'ex a na'at a c'asa. Abe'e, sabeensil. Walac u tz'eec jabix ma' qui'e'ex ta bajil. Jede'ec u c'ascuntic a yaaba. ¹⁶Cününte'ex a bajil ti qui' ti'i ma'ax mac ta yaame'ex ca' u bete' a cüjtal etel a ca'ax macaca. Ma'ax u betic ti ma' tan u tz'ocsic u yanil a Dioso. Baalo' u betaj aj Esau. U men sucu'untzil ala'aji, le'ec a c'u' tac ti'i u tat ti quimiqui, mas yaab a bel u ca'a tz'abül ti'iji. C'u' betiqui, u betaj jabix ma'ax c'u' ti'iji. U conaj yoc'ol jun p'eel janal.^t ¹⁷Inche'exe, a weele'ex. Le'ec ti c'ochi u q'uinil u c'ümic abe'e, ma' paataji u c'ümic ca'ax cuchi u yaaltaj u jele' u tucul. Ca'ax cuchi oc'ol u ca'a ti tan u yaaltic, ma' ilic u c'ümaj abe'e.^u

¹⁸Pues te'i. Le'ec ca' a c'ümaje'ex u t'an a Dioso, ma' a c'ümaje'ex jabix ca' u c'ümajoo' aj Israeli. Ala'oo'o, u c'ümajoo' ti nütz'a'anoo' ti a witz tuba jede'ecoo' cuchi u nac'ülü. Ma' a wilaje'ex a c'aac' a top qui' u chuul jabix u yilajoo'o. Ma'ax a wilaje'ex a ac'üi' a top mani tu pach u ac'ü'ili, ma'ax a chichich iq'ui.^v ¹⁹Ma'ax a wu'yaje'ex u peec a corneta le'ec ca' a c'ümaje'ex u t'an a Dioso. Ma'ax a wu'yaje'ex a t'an jabix u yubajoo' aj Israel ti aalbi ti'ijoo' a leye. Jac'oo' u yool ala'oo', mentücü, u yadajoo' ti ma' u mas t'an a Dios eteloo' ti chica'an u t'an.^w ²⁰Ala'oo'o, ma' paatajoo' u muc'yajte u chichil a ley a tz'abi ti'ijoo'o. —Ca'ax baalche' ca' c'ochoc ti a witz, yan u p'up'uchch'inbil etel tunich ti'i ca' quimic,— cu t'an a Dioso. ²¹Top sabeensil u yilbil. —Tz'ütz'ülnaquen u men in saaquil,— cu t'an aj Moiseso. ²²Ma' ti c'ümaj ti baalo' ino'ono. Le'ec ca' ti c'ümaj a Cristojo, p'aati to'on jabix naatz'o'on tun tu tzeel a witz u c'aba' Sion. P'aati to'on jabix naatz'o'on tun ti u caal a Dios a cuxa'ana, le'ec a Jerusalen a que'en ti ca'ana. P'aati to'on jabix naatz'o'on tun tuba much'a'anoo' ti fiesta u yaj xa'num a Dios ti ca'an a ma' yan biqui u xocbol u men u yaabil.^x ²³Oco'on

p 12.10 Lv 19:2 q 12.11 Stg 3:18 r 12.12 Jo 4:3,4 s 12.13 Ga 6:1 t 12.16 Gn 25:33 u 12.17 Gn 27:34 v 12.18 Ex 19:12; Ex 20:18; Dt 5:11; Ro 6:14; Ro 8:15; 2 Ti 1:7 w 12.19 Ex 20:19; Dt 5:24; Dt 18:16 x 12.22 Ga 4:26; Fil 3:20; Sal 68:17

tu yaamoo' u yaabil u mejen a Dioso, le'ec a tz'iiba'anoo' u c'aba' ich ca'an. Qui'ajo'on etel a Dioso, le'ec mac a bel u cu tz'aa'oo' ichil u sip'il a tulacala. Culajo'on jun muuch'o'on etel ilic a c'üma'anoo' a quimenoo' a tojjoo' u na'at jumpulu.^y ²⁴Ti c'üm-ooltaj a Jesusu, le'ec a walac u mansic to'on u tumul t'an a Dioso. Ti c'üm-ooltaj c'u' u betaj a Cristo tiqui woc'lal. Le'ec ti quimi aj Abele, uchi u t'an u q'uiq'uel etel Dios yoc'ol ca' usq'uinbic u jel, pero ma' baalo' etel a Cristoji. Quimi ala'i ti'i ca' sa'tesabüc ti sip'il.

Sabeensil ti ma' a tz'ocsique'ex a Dioso.

²⁵Pues te'i. Cününte'ex a bajil ti'i ma' a betique'ex ti ma' a wu'yique'ex u t'an a Dioso. Le'ec aj Moise, winic u tat. U yadaj u t'an a Dios ti'joo' u yetcaal aj Israele. Ma' u tz'ajoo' tu yool, mentücü, ma' u joc'sajoo' u bajil ichil u sip'il. C'u' betic ino'ono, ti ca'an tali mac u yadaj to'on u pectzil a Dioso. Wa ca' ti culpachte ala'aji, mas ma' tu paatal ti joc'sic ti bajil ichil ti sip'il ino'ono.^z ²⁶Le'ec ti uchi u t'an a Dios ti a q'uin abe'e, uchi u liijbaj a yoc'olcab u men u t'an. C'u' betic aleebe, baala' a t'an u tz'aja: —Bel in quin yuuc'te a yoc'olcab jun sut to tucaye'e. C'u' betiqui, ma' jadi' a yoc'olcab a bel in quin yuuc'teji. Bel ilic in quin yuuc'te tulacal a c'u' a yan tuwich a ca'ana,— cu t'an a Dioso.^a ²⁷Le'ec ca' u yadaj a t'an ada'a —jun sut to tucaye'e,— tan u ye'ic ti bel u ca'a joc'sabiil c'u' a walac u yuuc'baj. Ti baalo'o, le'ec a c'u' a p'aatil u ca'aja, le'ec a ma' yan q'uin u yuuc'u.^b ²⁸Yan ti wadic a bo'tic ti'i a Dioso, u men bel ti ca'a ti c'üm'ü' ti cuuchil le'ec a ma' yan q'uin u yuuc'. U men bel ti ca'a ti c'üm'ü' abe'e, co'ne'ex ti c'ajes a Dios ti toj. Yan ti tz'ocsic u yanil a Dioso. Yan ilic ti saactic a sip'ili, ²⁹u men le'ec a Dioso, jabix a caac' a bel u cu chuwu' tulacal a ma' qui'i.

Le'ec ada' biqui ca' ti qui'cun u yool a Dioso.

13 ¹Pues te'i. Ma' a p'ütique'ex a yacuntic tulacaloo' a hermanajo. ²Ma' ilic a p'ütique'ex a tz'eec a posado tu qui'il ca'ax ma' a weeloo' u wich. Yan u tz'aj u posado u yaj xa'num a Dios ti ca'an ti tan u betic ti baalo'. C'u' betiqui, ma' u na'taj wa le'ec.^c ³C'ajse'ex boon a presojo' jabixac ilic cuchi a wetpreso'jile'ex. C'ajse'ex ilic boon a tanoo' u c'ümic a yaj jabixac ilic cuchi tane'ex a c'ümic a yaja.^d ⁴Tz'ocse'ex u yanil a tz'ocolbee, ca'ax chen a lücuntaje'ex a bajil. Ma' a beele'ex a cüxte'ex ulaac' ix ch'up wa a winiqui. Le'ec a Dioso, bel u cu tz'aa' ichil u sip'il boon a cüjlaji etel ulaac' mac. ⁵Cününte'ex a bajil ti'i ma' u yantal a jaq'uile'ex ti'i a taq'uini. Jetz'a'anaque'ex a wool etel a c'u' a yan te'exe, u men baala' u t'an a Dioso: —Inene, ma' yan q'uin in p'ütiquech,— cu t'an a Dioso.^e ⁶Etel a t'an abe' u yadaj a Dios yoc'ol ma' u p'ütico'ono, chich ti

y 12.23 Fil 3:12 z 12.25 Nm 16 a 12.26 Ex 19:18; Hag 2:6 b 12.27 Sal 102:26; Mt 24:35 c 13.2 Mt 25:35; Gn 18:3; Gn 19:2 d 13.3 Mt 25:36; Ro 12:15; 1 Co 12:26 e 13.5 Gn 28:15; Sal 37:25

wool. Jede'ec u paatal ti wadic ti baala': —Le'ec a Noochtzili, le'ec ti waj anatil. Ma' tu jac'ül ti wool etel c'u' a ca' u betoo' to'on a cristianojo,— coonac.^f

⁷Pues te'i. C'aac te'ex a waj ca'ansajiloo' le'ec mac u yadajoo' te'ex u pectzil a Dioso. Tucle'ex boon a qui' a yanaji u menoo' u cuxtal. Uchuque'ex a tz'ocsaj jabix ilic ti tanoo' u tz'ocsaja.

⁸Pues te'i. Le'ec a Jesucristojo, quet ti quet u tucul, jabix ilic a jo'deeji, jabix ilic aleebe, jabix ilic a watac to.^g ⁹Ma' a tz'ocsique'ex u pectzil a jumpaaya. Qui' ca' yanac u chichile'ex a wool pero etel u qui'il a Dioso, ma' yoc'ol jabix c'u' a ca' a jante'exi. Le'ecoo' a walacoo' u tz'ocsic a jabix abe'e, ma' tojjajoo' u na'at taniloo' u beticoo' a jabix abe'e.

¹⁰Pues te'i. Le'ec boon a tan ti tanoo' u yaaltic u tz'oques a uchben a tz'abi ca' u betoo' aj Israel ti'i ca' sa'albücoo'o, ma' tu yaantabüloo' u men ti waj Sa'alil, le'ec a quimi tiqui woc'lala.^h ¹¹Le'ec a uchben tz'aboo' u bete' aj Israele, le'ec u quimsabül a baalche'e. Wa cuchi bensabi u q'uiq'uel a baalche' ichil u yotoch a Dios u men u noochil u yaj mansaj t'an a cristiano ti'i a Dios ti'i u sa'tesic'aloo' u sip'il a cristianojo, ma' ta'ach u jantabül u büq'uel. Chen walacoo' u chuwic u büq'uel pach caj.ⁱ ¹²Baalo' ilic u c'ümaj a Jesusu. U c'ümaj a yaj pach caj ti'i ca' u qui'cunto'on etel a Dios etel u quimil.^j ¹³Baalo' ti yan, mentücü, co'ne'ex ti culpachte c'u' a qui' tu wich u betic a cristiano yoc'olcab bete cuenta tan ti beel pach caj etel a Jesus ti c'ümü' a yaj jabix ala'aji.^k ¹⁴Le'ec a wa'ye'e, ma' ti cuuchili. Bel u ca'a ti jobol. Tan ti paac'tic ti beel ichil a caj ti ca'an a watac to.^l ¹⁵U men etel c'u' u betaj a Cristojo, co'ne'ex ti boch adü' u qui'il a Dioso. Tanil ti wadic u qui'ili, tan ti tz'eec jabix a sij-ool ti'i a Dioso. Ti baalo'o, tan ti wadic u yanil u c'aba' a Dioso.^m ¹⁶Ma' a p'ütique'ex a betic a qui'ili. Jütze'ex ta bajile'ex c'u' a yan te'exe. Ca' a waante'ex a bajil ti baalo'o, tane'ex a tz'eec a sij-ool jabix a qui' tu wich a Dioso.

¹⁷Pues te'i. Tz'ocse'exoo' a waj cananile'ex. Bete'ex c'u' a walacoo' u yadiqui. Que'enoo' u cününte'ex ti'i ma' a jelique'ex a tucul. Le'ec ilic a waj cananile'exoo'o, le'ec ilic yanoo' u yadic biqui ti culaje'ex. Tz'aje'ex u qui'iloo' u yool taniloo' u tücaat'ique'ex. Wa ca' a yajcunte'exoo' u yoolo, ma' ilic qui' te'ex.ⁿ

¹⁸Pues te'i. Ino'ono, ti tz'iibtaj te'ex a carta ada'a. C'ajse'ex a Dios tiqui woc'ol. Ti weel ti qui'o'on etel a Dioso. Jadi' toj ti c'ati ti bete' tulacala.

¹⁹In c'ati tu jajil ca' a c'ajse'ex a Dios tiqui woc'ol ti'i ca' paatac in wusc'al ti jomol ta wetele'ex.

²⁰Pues te'i. Le'ec a Dioso, walac u tz'eec a jetz'a'an-oolili. U ca' cuxquintaj ti Noochil a Jesus tu yaamoo' a quimene, le'ec ti waj cananil a nooch u yanili.

f 13.6 Sal 27:1; Sal 118:6 g 13.8 Jn 8:58; 1 Co 1:24; Ef 4:5; He 1:12; Rev 1:4 h 13.10 1 Co 9:13; 1 Co 10:18 i 13.11 Ex 29:14; Lv 4:11; Lv 6:30; Lv 9:11 j 13.12 Jn 19:17; Hch 7:58 k 13.13 1 P 4:14 l 13.14 Mi 2:10 m 13.15 Lv 7:12; Sal 50:14; Ef 5:19 n 13.17 Ez 3:17; Ez 33:2,7

Jumpul u tz'aj u t'an a Dioso, le'ec biqui ca' qui'aco'on etel. Etel u quimeeb a Cristojo, tz'abi u muc' a t'an abe'e.^o ²¹In c'ati a Dios ca' u tz'aa' te'ex a qui' a c'abeet te'ex ti'i ca' a bete'ex a c'u' u c'atiji. In c'ati ilic ca' u tz'aa' ti'i a Jesucristo ca' u bete' u meyaj ichile'ex a wool a püsüc'al ti'i ca' tojaque'ex a na'at jabix u c'ati. Ma' tu jobol u yaalbül u qui'il a Cristojo. Toj abe'e.^p

²²Pues te'i. Hermanoje'ex, muc'yajte'ex a tze'ec in wadaj te'exe. Ma' chawac in t'an in tz'libtaj te'exe. ²³Jeda' a t'an a c'ate'ex a wu'yi. Joc'a'an ti presoijil ti hermano Timotejo. Wa ca' uduc ti jomol tin wetele, wataco'on ti sut ta wetele'ex.^q ²⁴Diostac'untoo' ten boonoo' u yaj cananil a hermano a que'eno' ta yaame'exe. Baalo' ilic xan tulacale'ex a hermanojo. Le'ecoo' a hermano a taloo' cuenta Italiaja, tanoo' u diostac'untique'ex. ²⁵In c'ati a Dios ca' u yaante'ex tulacale'exe. Wa'ye' jobi in t'an.

o 13.20 Is 40:11; Ez 34:23; Ez 37:24; Jn 10:11; Zac 9:11; Mt 26:28; Lc 22:20 **p** 13.21 Ga 1:5 **q** 13.23 Hch 16:1–3 1 Ta 3:2; 1 Ti 6:12; 2 Ti 1:8; Flm 1